

Životno osiguranje kao jedan od načina štednje pojedinca

Bogović, Maja

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Libertas International University / Libertas međunarodno sveučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:223:970911>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital repository of the Libertas International University](#)

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

MAJA BOGOVIĆ

**DIPLOMSKI RAD
ŽIVOTNO OSIGURANJE KAO JEDAN OD NAČINA ŠTEDNJE
POJEDINCA**

Zagreb, listopad 2018.

**LIBERTAS MEĐUNARODNO SVEUČILIŠTE
ZAGREB**

**SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ
Menadžment bankarstva, osiguranja i financija**

**ŽIVOTNO OSIGURANJE KAO JEDAN OD NAČINA ŠTEDNJE
POJEDINCA**

**LIFE INSURANCE AS ONE OF THE WAYS OF INDIVIDUAL
SAVINGS**

KANDIDAT: MAJA BOGOVIĆ, bacc. oec.

MENTOR: JASNA GENZIĆ, mag. rel. int. et dipl.

Zagreb, listopad 2018.

SADRŽAJ

SAŽETAK	5
SUMMARY	6
1. UVOD	7
1.1. Predmet i cilj rada	7
1.2. Sadržaj i struktura rada	8
1.3. Istraživačka pitanja	8
1.4. Metode istraživanja	8
1.5. Doprinos rada	9
2. TEORIJSKE DETERMINANTE OSIGURANJA	11
2.1. Pojam i svrha osiguranja	11
2.2. Osnovni pojmovi u poslovima osiguranja	12
2.3. Društvene koristi osiguranja	13
2.4. Podjela i vrste osiguranja	14
2.4.1. Razlike između životnih i neživotnih osiguranja	15
3. ŽIVOTNO OSIGURANJE	16
3.1. Osnovne značajke životnog osiguranja	16
3.2. Vrste životnih osiguranja prema rizicima	17
3.2.1. Osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja	17
3.2.2. Osiguranje života za slučaj smrti	18
3.2.3. Osiguranje za slučaj doživljenja	19
3.2.4. Doživotno osiguranje za slučaj smrti	19
3.2.5. Osiguranje kritičnih bolesti.....	20
3.2.6. Osiguranja povezana s investicijskim fondovima.....	21
4. PREMIJA ŽIVOTNOG OSIGURANJA	22
4.1. Metode određivanja cijene životnog osiguranja	26
4.2. Izračun premije životnog osiguranja	27
4.2.1. Primjer premije životnog osiguranja osiguravajuće kuće Grawe	27
4.3. Matematička pričuva životnih osiguranja	31
5. ŽIVOTNO OSIGURANJE KAO JEDAN OD NAČINA ŠTEDNJE POJEDINCA .	33
5.1. Potražnja za životnim osiguranjem kao jednim od načina štednje pojedinca ...	35
5.2. Primjer životnog osiguranja kao štednje	36
5.3. Sličnosti i razlike između životnog osiguranja kao štednje pojedinca i trećeg stupa mirovinskog osiguranja.....	37
6. ANKETNI UPITNIK	40
6.1. Zaključak anketnog upitnika	48

7. ZAKLJUČAK	49
PRILOG: Anketni upitnik	51
POPIS LITERATURE	54
POPIS ILUSTRACIJA	56
POPIS PRILOGA	57
ŽIVOTOPIS	58

SAŽETAK

Životno osiguranje na hrvatskom tržištu osiguranja iz godine u godinu sve je važnije. Ljudski život je nepredvidiv te ga treba zaštititi i osigurati. Ugovor o životnom osiguranju omogućuje pojedincima da se na vrijeme pobrinu o vlastitoj budućnosti, ali i o budućnosti svoje obitelji. Prvi dio procesa osiguranja života je slanje ponude pojedincu. Nakon što pojedinac prihvati ponudu, osiguravajuće društvo izrađuje policu osiguranja. Polica prati ugovor o osiguranju te je najvažniji dokument u osiguranju. U današnje vrijeme uobičajeno je da pojedinac ima više sklopljenih ugovora o osiguranju života kako bi „pokrio“ različite rizike. No suvremeni razvoj životnih osiguranja omogućuje osiguranicima da kroz jednu jedinstvenu policu imaju pokrivenne sve željene rizike.

Osnovni oblici životnog osiguranja su osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja, osiguranje života za slučaj smrti, osiguranje života za slučaj doživljenja, doživotno osiguranje za slučaj smrti i osiguranje kritičnih bolesti.

Ključne riječi: osiguranje, život, osiguravajuće društvo, štednja

SUMARRY

With each year on Croatian insurance market, life insurance gets more and more credibility. Human life is unpredictable and in most cases it isn't how we think it is, so it should be protected and insured.

Life insurance contract makes people able to take care of their own and their families future on time. First part of life insurance process is sending the offer to a person. After the person accepts the offer, insurance company makes insurance policy. Policy follows the insurance contract and by doing so, it represents the most important document in the insurance. At present time it's usual that people have more contracts in order to "cover" more different risks, but modern development of life insurances makes clients cover all wanted risks through one unique policy.

Basic types of life insurance are life insurance in case of death and survivorship, insurance in case of death, insurance in case of survivorship, whole life insurance in case of death, and critical disease insurance.

Keywords: insurance, life, insurance company, savings

1. UVOD

Zbog ekonomskog razvoja, gospodarstvenog napretka, razvoja medicine, globalizacije, povećanja broja stanovnika, pojedinci, privredni subjekti i čitavo društvo izloženi su rizicima više nego ikada do sada te je osiguranje je iznimno važno. Riječ osiguranje predstavlja određenu sigurnost i povjerenje. Osiguranje kao djelatnost ne može spriječiti nastanak štetnog događaja, ali može učinkovito ublažiti njegove posljedice. Osim u funkciji osiguranja i nadoknade štete, uloga društva za osiguranje očituje se i u prikupljanju i mobilizaciji sredstava te njihovoj učinkovitoj alokaciji i ulaganju. Time se potiče i razvojna komponenta gospodarstva.

Osiguranje života je specifična vrsta osiguranja jer je riječ o osiguranju rizika od smrti te je jedan od najrasprostranjenijih oblika osiguranja u svijetu. Većina kompanija koja posluje u visoko razvijenim zemljama u svojem poslovnom portfelju nudi životno osiguranje. Životno osiguranje je najprivlačniji oblik štednje jer putem individualnog osiguranja života (štednog osiguranja) gotovo sav uplaćeni novac, poslije nekoliko godina, može se vratiti. Osim štednje, životno osiguranje predstavlja i isplatu odštete ako se osiguraniku nešto dogodi u razdoblju u kojem se životno osiguranje zaključilo.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet istraživanja rada je teorijska analiza tržišta životnog osiguranja, ponuda i odabir proizvoda životnog osiguranja u odnosu na proizvod bankarske industrije. Posebna pozornost posvetit će se značajkama i prednostima životnog osiguranja.

Provest će se primarno istraživanje putem anketnog upitnika kojim će se utvrditi podaci vezani za odabir životnog osiguranja kao jednog od načina štednje pojedinca.

Svrha rada je istražiti koliko su pojedinci i društvo u cjelini upoznati sa životnim osiguranjem kao načinom štednje te kako i u kojoj mjeri ulažu sredstva u osiguravajuća društva.

U skladu s predmetom i svrhom ciljevi rada su: analizirati tržište osiguranja te uputiti na prednosti životnog osiguranja pred bankarskim proizvodom kao štednje pojedinca.

Bolje poznavanje proizvoda životnog osiguranja odgovara na pitanje zašto je upravo životno osiguranje preferirani način štednje pojedinca.

1.2. Sadržaj i struktura rada

Rad sadrži sedam cjelina.

U prvom, uvodnom poglavlju, utvrđuje se i opisuje predmet istraživanja, svrha i ciljevi istraživanja, istraživačka pitanja i metodologija rada.

U drugom poglavlju rada definira se pojam osiguranja, osnovni pojmovi te značajke osiguranja, razvoj osiguranja. Iznijet će se osnovne podjele osiguranja, razlika između životnog i neživotnog osiguranja.

Pojam životnog osiguranja i vrste životnog osiguranja s obzirom na rizike koji se osiguravaju obradit će se u trećem poglavlju.

U četvrtom poglavlju definirat će se premija životnog osiguranja, prikazat će se računске osnovice potrebne da bi se premija uopće mogla izračunati. Prikazat će se tri primjera police životnog osiguranja Grawe, a premija osiguranja izračunat će se na temelju osobnih podataka autorice ovoga rada.

U petom poglavlju govorit će se o životnom osiguranju kao jednom od načina štednje pojedinca.

Istraživanju rada analizirat će se u šestom poglavlju.

Sedmo, završno poglavlje, ujedno je zaključak rada.

1.3. Istraživačka pitanja

U skladu s predmetom i ciljevima u radu se postavljaju istraživačka pitanja:

IP1: Koji oblici štednje su zastupljeni u Republici Hrvatskoj?

IP2: Imaju li građani jednaku percepciju važnosti štednje u bankama u odnosu na životno osiguranje?

IP3: Utječe li današnja situaciju u gospodarstvu Republike Hrvatske na poslovanje osiguravajućih društava, konkretno na ulaganja u životna osiguranja?

1.4. Metode istraživanja

U svrhu izrade ovoga specijalističkoga diplomskog rada analizirani su primarni i sekundarni izvori podataka.

Kao primarni izvor podataka proveden je u potpunosti anonimna i dobrovoljna anketna upitnik. Iscrpna interpretacija i analiza rezultata iznesena je u posebnom poglavlju ovoga rada.

Sekundarni izvori podataka su domaća i inozemna znanstveno-stručna literatura, knjige, stručni časopisi, članci i publikacije. Također, analizirane su relevantne internetske stranice Hrvatskog ureda za osiguranje, HANFA-e i druge. U izradi rada primijenjene su sljedeće metode istraživanja:

- Metoda indukcije u kojoj se na temelju analize pojedinačnih činjenica dolazi do općeg zaključka, odnosno od zapažanja konkretnih pojedinačnih slučajeva dolazi se do općih zaključaka. Tri su tipa indukcije: potpuna, nepotpuna i prediaktivna indukcija. Prilikom istraživanja vezanog uz ovaj rad primijenjena je nepotpuna indukcija, koja se najčešće i primjenjuje u praksi. To znači da su zaključci stvoreni na temelju analize ograničenog broja pojedinačnih pojava koje su primjenjive na ostale pojave iste vrste.
- Metoda dedukcije (deduktivna metoda) označava izvođenje posebnih i pojedinačnih zaključaka iz općih zaključaka.
- Metoda sinteze: postupak znanstvenog istraživanja putem kojeg se jednostavniji dijelovi povezuju u smislenu cjelinu.
- Metoda apstrakcije kojom su odvojeni nebitni elementi od bitnih.
- Metoda generalizacije kojom se na temelju jednog posebnog pojma, došlo do općeg zaključka (pojma) koji je po stupnju viši od ostalih pojedinačnih.
- Metoda klasifikacije koja se odnosi na raspodjelu skupine predmeta, raspodjelu niza srodnih pojava i sl.

1.5. Doprinos rada

Analizom i sintezom svih relevantnih prikupljenih podataka dobivenih iz primarnih i sekundarnih izvora te primjenom znanstvenih metoda izveden je zaključak o tome na koji način situacija u gospodarstvu Republike Hrvatske utječe na poslovanje osiguravajućih društava, točnije na broj premija koje se uplaćuju u životna osiguranja.

Nadalje, ovaj će specijalistički diplomski rad koristiti zajednici koja proučava i istražuje nejasnoće i probleme povezane uz odabir oblika za štednju sredstva. Ako se pojedinac odluči za životno osiguranje kao oblik štednje, ovaj rad olakšat će izbor podvrste životnog osiguranja jer su u radu navedeni osnovni oblici te njihove značajke tako da će pojedinac vidjeti prednosti i nedostatke pojedinog oblika.

U idućem poglavlju objasnit će se svrha i značajke osiguranja, osnovni pojmovi potrebni za razumijevanje funkcioniranja osiguranja kao djelatnosti te razlike između životnog i neživotnog osiguranja.

2. TEORIJSKE DETERMINANTE OSIGURANJA

U prvim ljudskim zajednicama u svojoj borbi za opstanak čovjek se mogao održati samo oslanjajući se na fizičku, a zatim i ekonomsku pomoć svoje uže i šire zajednice. Od početka svijeta pa sve do danas, čovjekov život i imovina izloženi su raznim rizicima. Tri tisuće godina prije Krista, u Kini, oko rijeke Jangtze, na mjestima gdje je plovidba bila opasna, organizirali su se prvi primitivni oblici raspodjele rizika na način da su trgovci robu pretovarivali s jednog plovila na više manjih plovila. Trgovci su se na taj način štitili od potpunog gubitka robe, a eventualne nastale gubitke snosili su svi trgovci zajedno tako da bi trgovcu koji je pretrpio gubitak ustupili dio svoje robe. Razvitkom pomorstva, razvijalo se i osiguranje. U srednjem vijeku poticano je udruživanje trgovaca i obrtnika kako bi lakše snosili posljedice u slučaju požara, bolesti, smrti i slično. To se smatra početkom razvitka ostalih vrsta osiguranja (uz pomorsko osiguranje). Gospodarski razvitak, velika znanstvena dostignuća, izumi i procvat svjetske trgovine izazvali su opću prekretnicu, a time i prekretnicu za razvoj osiguranja, koje izlazi iz uskih srednjovjekovnih okvira i svoje osnovno obilježje mijenja ekonomskom zaštitom. Samostalnim poslom osiguranja počinju se baviti poslovni ljudi i trgovci, koji za preuzimanje rizika počinju unaprijed naplaćivati premiju osiguranja. Od pojedinaca trgovaca, koji su se bavili i osiguranjem, postupno se formiraju samostalni osiguravatelji, a ubrzo nakon toga i osiguravajuća društva koja moraju raspolagati određenim kapitalom za obavljanje djelatnosti osiguranja. Prvo društvo koje je uspješno poslovalo osnovano je u Engleskoj 1762. pod nazivom Equitable Society for the Assurance of Life and Survivorship.¹

2.1. Pojam i svrha osiguranja

Osiguranje je metoda transfera rizika s osiguranika na osiguravatelja koji prihvaća da naknadi slučajne štete onima kod kojih su nastale i raspodijeli ih na sve članove rizične zajednice na načelima uzajamnosti i solidarnosti. Ta načela znače da svi članovi sudjeluju u isplati štete sve dok ima novca u „čarapi“.

¹ Andrijašević, S., Petranović, V. (1999). Ekonomika osiguranja, Zagreb: Alfa d.d., str. 77.

Osnovne značajke osiguranja su:

- objedinjavanje rizika
- slučajnost štete
- mogućnost transfera rizika
- naknada štete.

Objedinjavanje rizika znači da mora postojati mogućnost prema kojoj će osiguravatelj razvrstati rizike. Ako takva mogućnost ne postoji, osiguravatelj s jedne strane preuzima rizike s velikom vjerojatnošću njihove realizacije, a s druge strane neće imati dovoljno sredstava u fondovima da pokrije takvu štetu (jer je pojedinačna).

Slučajnost štete označava da štete koje nastaju moraju biti slučajne, nepredvidive, ali vjerojatne iz perspektive osiguravatelja jer mora postojati mogućnost upravljanja rizicima.

Kod transfera rizika označava se da mora postojati mogućnost prijenosa rizika s osiguranika na osiguravatelja.

Naknada štete znači da u slučaju realizacije rizika i nastanka štete osiguravatelj mora isplatiti osiguraniku naknadu za nastalu štetu, a kod životnih osiguranja osiguravatelj isplaćuje ugovorenu svotu.

2.2. Osnovni pojmovi u poslovima osiguranja

Osiguranik – osoba na koju se odnosi osigurani slučaj na temelju kojeg se isplaćuje naknada korisniku (ili korisnicima) osiguranja.

Osiguravatelj – osiguravajuće društvo koje sklapa poslove osiguranja.

Korisnik – osoba koja ima pravo na naknadu iz ugovora o osiguranju.

Ugovaratelj – osoba koja sklapa ugovor o osiguranju i plaća premiju.

Osigurani slučaj – događaj o kojem ovisi isplata naknade po osiguranju. Mora biti neizvjestan, budući i neovisan o isključivoj volji ugovaratelja osiguranja.

Osigurana svota – novčani iznos koji je osiguravatelj dužan isplatiti korisniku kada nastupi osigurani slučaj.

Polica – pisana isparava o zaključnom ugovoru o osiguranju. Sinonim je za ugovor o osiguranju.

Premija – novčani iznos koji ugovaratelj plaća osiguravatelju na temelju ugovora o osiguranju.

Rizik – mogućnost materijalnog i nematerijalnog gubitka. Mogućnost nastanka štetnog događaja u budućnosti.

Šteta – zahtjev za isplatom u skladu s ugovorom o osiguranju.

2.3. Društvene koristi osiguranja

Osnovna funkcija osiguranja sadržana je u isplati osiguranih svota i naknadi štete. Uz tu funkciju osiguranje ima i druge važne društvene koristi. Neke od njih su:²

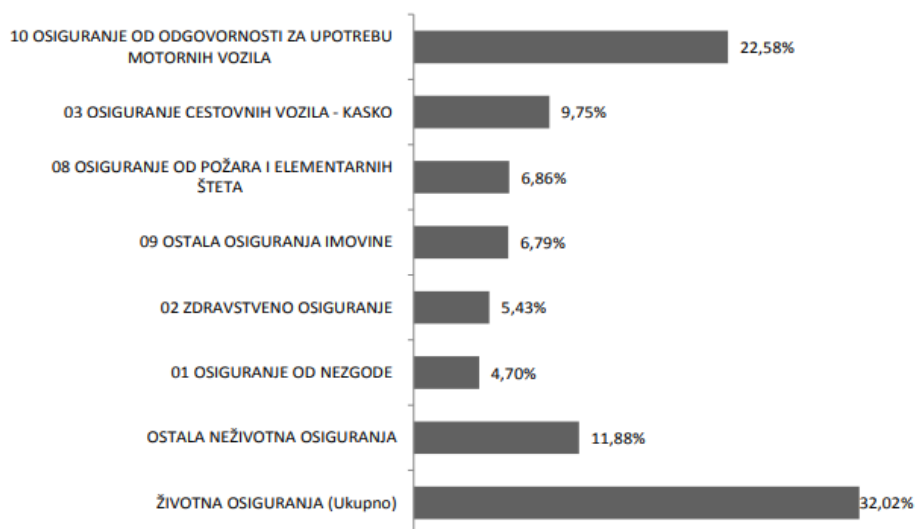
- Osiguranje pridonosi sigurnosti i stabilnosti poslovanja i ljudi.
- Osiguranje znatno smanjuje ukupne potrebne pričuve za pokriće šteta koje bi se trebale formirati za tu namjenu u gospodarstvu. Na temelju zakona velikih brojeva osiguravatelj može predvidjeti štete te na raspolaganju može imati upravo ona sredstva koja su potrebna da bi se pokrili očekivani troškovi i štete.
- Osiguravatelji ulažu svoja raspoloživa sredstva te su značajni institucionalni investitori koji prikupljaju i raspodjeljuju nacionalnu štednju.
- Sredstva osiguranja plasiraju se na tržištu kapitala, a time se povećava ponuda kapitala i snižava cijena osiguranja.

U osiguranju se više nego u bilo kojoj drugoj djelatnosti pojavljuju pojedinačni i globalni interes pa ga to čini posebno važnim u gospodarstvu svake zemlje.

Kao što je navedeno, od osiguranja se ostvaruju određene koristi u gospodarstvu pa tako u Republici Hrvatskoj životna osiguranja sudjeluju u ukupnoj premiji s 32 %, dok je u Europi taj udio dvostruko viši.

² Andrijašević, S., Petranović, V., op. cit., str. 31-32.

Slika 1. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja – studeni 2017.

Izvor: <https://www.huo.hr/> (pristupljeno 20. ožujka 2018.)

2.4. Podjela i vrste osiguranja

U današnje vrijeme, u teoriji i praksi, postoje različite podjele osiguranja. Svrha podjele osiguranja je olakšavanje proučavanja i primjene teorijskih i praktičnih rješenja iz ekonomskog, pravnog i tehničkog okruženja. Neke od podjela osiguranja su: osiguranje imovine, osiguranje stvari, transporta, kredita, osoba. Najvažnija podjela vezana uz ovaj rad je podjela sa stanovništva bilanciranja poslova osiguranja i utvrđivanja poslovnog rezultata, a to je podjela na životna i neživotna osiguranja.

Sredstva osiguranja života posebno su zaštićena, vode se sasvim odvojeno i za njih se posebno izrađuje bilanca. Sredstva se ne mogu koristiti za plaćanje obveza nastalih po osnovi zaključenih ugovora iz neživotnih osiguranja.

Neživotno osiguranje obuhvaća sva osiguranja, osim osiguranja života, čak i osiguranje od nezgode. Neke od vrsta neživotnih osiguranja su: osiguranje od odgovornosti, osiguranje svih vrsta vozila, zdravstveno osiguranje, putno osiguranje i sl.

2.4.1. Razlike između životnih i neživotnih osiguranja

Tablica 1. Razlike između životnih i neživotnih osiguranja

Životna osiguranja	Neživotna osiguranja
Dugoročnost, trajanje više godina	Trajanje osiguranja – jedna godina
Fiksna premija	Premija nije fiksna
Štedna komponenta	Nema štedne komponente
Zaračunata bruto premija je naplaćena premija	Zaračunata bruto premija je policirana premija
Uvijek se isplaćuje naknada	Naknada se isplaćuje samo u slučaju nastanka osiguranog slučaja
Po jednoj polici može biti samo jedna šteta	Po jednoj polici se može dogoditi više šteta

Izvor: sistematizacija autora prema: Genzić, J. (2017). Menadžment osiguravajućih društava (uručnik ppt prikaz s predavanja, Zagreb: Sveučilište Libertas)

Kod životnih osiguranja premija je fiksna za cijelo vrijeme trajanja osiguranja, dok se kod neživotnih osiguranja premija s vremenom može mijenjati (npr. ako često dolazi do štete, osiguranik će prilikom obnove police osiguranja imati veću premiju).

Kao što je navedeno, kod životnih osiguranja zaračunata bruto premija je naplaćena premija, odnosno onaj iznos koji smo stvarno plati. Kod neživotnih osiguranja bruto premija je policirana premija, a to je premija ugovorena i upisana na polici osiguranja.

Još je bitno reći da se struktura investicijskog portfelja društava za osiguranje znatno razlikuje s obzirom na vrstu osiguranja. Naime, zbog stabilnih priljeva i predvidivog korištenja gotovine, društva za životno osiguranje najveći dio svojeg portfelja drže u dugoročnim vrijednosnim papirima, u kreditnim vrijednosnim papirima s fiksnom kamatnom stopom, a manji dio u vlasničkim vrijednosnim papirima kao što su dionice, dok su društva za neživotno osiguranje usmjerena na ulaganje u kratkoročne, likvidnije vrijednosne papire te u strukturi njihovih portfelja dominiraju obveznice.

U idućem poglavlju bit će više riječi o životnim osiguranjima te rizicima koje to osiguranje pokriva.

3. ŽIVOTNO OSIGURANJE

Životno osiguranje odnosi se na sva osiguranja kod kojih doživljenjem ili osiguranim slučajem – smrti – dolazi do isplate osigurane svote od osiguravatelja. Životno osiguranje je zaštita i financijska sigurnost pojedincu, njegovoj obitelji ili njegovu poslovanju. Rizici koje pokriva su: smrt, doživljenje, kritične bolesti, nezgode.

Zakonom su utvrđeni isključeni rizici kod osiguranja života, a oni obuhvaćaju:

samoubojstvo osiguranika ako se dogodi u prvoj godini osiguranja, namjerno ubojstvo osiguranika od osoba koje se mogu okoristiti tim događajem, namjerno prouzročenje nesretnog događaja i ratne operacije.³

3.1. Osnovne značajke životnog osiguranja

Životna osiguranja uključuju osiguranje života, rentna osiguranja i dodatna osiguranja uz osiguranje života.

Zajednička osnovna obilježja životnih osiguranja su:⁴

- osiguranje života pruža zaštitu i daje financijsku sigurnost pojedincu, njegovoj obitelji ili njegovu poslovanju
- daje pokriće rizika smrti, tako da se rizik smrti pokriva ako nastupi u tijeku ugovorenog roka trajanja osiguranja
- dugoročnost, jer se ugovori o osiguranju života sklapaju na više godina
- fiksna premija, pri čemu je visina premije za cijelo vrijeme trajanja osiguranja jednaka
- štedna komponenta, jer je, osim u nekim vrstama životnih osiguranja, u ovu vrstu osiguranja uglavnom uvijek uključena i štednja
- pri sklapanju osiguranja mora postojati osigurljiv interes ugovaratelja kako bi se osiguranje moglo sklopiti na drugu osobu, ali uz njezinu pisanu suglasnost (banka i dužnik, roditelji i djeca itd.)
- uvijek se isplaćuje nadoknada, bilo kao isplata štete zbog osiguranog slučaja, bilo

³ Narodne novine (2015): Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine d.d., Zagreb, br. 922/27, čl. 973., čl. 974., čl. 975., čl. 976.

⁴ Frančišković, I. (2004). Ekonomika međunarodnog osiguranja, Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci, str. 115-116.

kao isplata ugovorene svote zbog doživljenja (ako drugačije nije navedeno u polici)

- zaračunata bruto premija je naplaćena premija
- ne računa se prijenosna premija
- postoje porezne olakšice u većini država.

Uz ova obilježja životno osiguranje sadrži i određene posebnosti po kojima se razlikuje od ostalih vrsta osiguranja. Predmet životnog osiguranja je ljudski život, koji je za razliku od predmeta osiguranja neprocjenjiv.

3.2. Vrste životnih osiguranja prema rizicima

Vlastiti život ili život svoje obitelji može se osigurati nekom od sljedećih vrsta životnog osiguranja: osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja, osiguranje života za slučaj smrti, osiguranje života za slučaj doživljenja, doživotno osiguranje za slučaj smrti, osiguranje kritičnih bolesti i ostala životna osiguranja.

3.2.1. Osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja

Osiguranje života za slučaj smrti i doživljenja ili mješovita polica životnog osiguranja pokriva dva rizika, rizik smrti i doživljenja. Osigurana svota isplaćuje se korisniku osiguranja u slučaju smrti osiguranika ili se isplaćuje na kraju ugovorenog trajanja osiguranja, tj. korisniku u slučaju doživljenja osiguranika, pa se često kaže da je ova polica i štednja. Mogućnost plaćanja premije jednokratno ili višekratno za cijelo vrijeme trajanja osiguranja. Ako je riječ o višekratnim premijama, one mogu biti godišnje, polugodišnje, kvartalne ili mjesečne te ovisno o dinamici plaćanja, postoje nadoplate koje pokrivaju trošak osiguravatelja za ispodgodišnja plaćanja. Višekratne premije ne mogu se mijenjati za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, fiksne su. Ako je riječ o višekratnim premijama, one se ne mogu mijenjati za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, fiksne su. Kod jednokratnog plaćanja ugovaratelj osiguranja unaprijed uplaćuje cijeli iznos premije za cijelo trajanje osiguranja. U tom slučaju osigurana svota nešto je veća od početka te je osiguranik osiguran bez obveze daljnjeg plaćanja premije. Bez obzira na rok plaćanja premija, naknade se isplaćuju nastankom osiguranog slučaja ili po doživljenju, tj. po

isteku police osiguranja.

Ako ugovaratelj iz određenih razloga (otkaza na poslu, određene bolesti i sl.) ne može ili jednostavno ne želi više plaćati ugovorenu premiju, tada su mu na raspolaganju opcije otkupa i kapitalizacije, ali pod uvjetom da osiguranje nije ništavno, odnosno ono i dalje traje.

Mješovito osiguranje uz riziko komponentu sadrži i štednu komponentu. Štedni dio police mješovitog osiguranja na raspolaganju je ugovaratelju preko njezine otkupne vrijednosti (iznos matematičke pričuve umanjen za troškove osiguranja) ili kroz mogućnost podizanja predujma na policu, u visini otkupa police uz kamate koje su niže od tržišnih. Što se tiče otkupne vrijednosti, ona se može otkupiti tek nakon proteka određenog broja godina. U prvim godinama osiguranja za osiguravatelja postoje troškovi koji se obično odnose na troškove sklapanje osiguranja. Naime, kako se radi o dugoročnim osiguranjima, prodaja osiguranja, koja svoju naknadu ostvaruje kroz proviziju, u pravilu ne pristaje na isplatu provizije tijekom cijelog trajanja osiguranja te su osiguravatelji bili „primorani“ pronaći model prema kojem bi proviziju isplaćivali u kraćem vremenu od vremena trajanja ugovora. Odgovor na to dao je njemački aktuar Zillmer, prema kojem se taj postupak naziva cilmerizacija. Cilmerizacija je postupak kojim se za pojedinog osiguranika ne odvaja puna neto matematička pričuva, nego se ona umanjuje za sadašnju vrijednost neprispjelog dijela premije koji služi za pokriće troškova sklapanja osiguranja. Upravo iz tog razloga ove su police skuplje negoli su to one koje imaju samo riziko komponentu. Osim mogućnosti otkupa ovakve police, postoji i mogućnost kapitalizacije police. Kapitalizacija police je nova osigurana svota u iznosu matematičke pričuve te osiguranik do isteka ugovora ima osiguranje bez obveze plaćanja premije.

3.2.2. Osiguranje života za slučaj smrti

Osiguranje života za slučaj smrti ili riziko polica osigurava isplatu ugovorene osigurane svote za slučaj smrti osigurane osobe za vrijeme trajanja osiguranja. Premije za ovo osiguranje plaćaju se jednokratno za cijelo vrijeme trajanja osiguranja, godišnje ili ispodgodišnje. Osiguranje nema štednu komponentu te je mnogo jeftinije negoli je to osiguranje za slučaj smrti ili doživljenja, cjenovno je prihvatljivo. Riziko polica može se kombinirati s ostalim osiguranjima, tj. ugovaratelj osiguranja može sklopiti novo osiguranje (npr. mješovito osiguranje), dok je osiguranje za slučaj smrti još na snazi i to

bez davanja novih dokaza o zdravstvenom stanju osiguranika. Ako se ugovaratelj odluči na navedeno, to osiguranje nazivat će se osiguranje za slučaj smrti s određenim trajanjem koje se može preraditi. Postoji i osiguranje za slučaj smrti koje se može obnoviti, a to znači da ugovaratelj osiguranja može sklopiti drugo osiguranje za slučaj smrti po isteku prvotne police osiguranja. U tom slučaju, bitno je ponovno utvrditi zdravstveno stanje i godine osiguranika jer osoba je starija, a samim time može imati i lošije zdravstveno stanje. Svaki put kada se polica obnavlja, premije su veće.

Isplata osigurane svote izvor je pokrića troškova koji nastaju nakon smrti osigurane osobe, kao nadomjestak isplate dohotka (za otplatu kredita, troškove pokopa, brige o djeci, za plaćanje školovanja i sl.). Iz tog razloga može se reći da je osnovna prednost ovoga osiguranja financijska sigurnost obitelji ako dođe do onog najgoreg (smrti). Policu riziko osiguranja mogu ugovoriti sve osobe od 18 do 65 godina, a osiguranje može trajati maksimalno do 65. godine. Ako osoba doživi istek police osiguranja, ne dolazi ni do kakve isplate štete. Do isplate naknade dolazi samo ako dođe do smrti za vrijeme trajanja osiguranja.

3.2.3. Osiguranje za slučaj doživljenja

Kod ugovaranja police za slučaj doživljenja osigurana svota isplaćuje se samo u slučaju da osiguranik doživi istek trajanja ugovora o osiguranja. Ako osiguranik umre za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju, korisnik/korisnici police nemaju pravo na isplatu osigurane svote.

3.2.4. Doživotno osiguranje za slučaj smrti

Vrlo slično osiguranje mješovitoj polici osiguranja. Kod doživotnog osiguranja za slučaj smrti naknada se isplaćuje po smrti osiguranika, bez obzira na to kada smrt nastupi i nema više police ni obveze za osiguravatelja. Premije se mogu plaćati godišnje i ispodgodišnje. Ova vrsta osiguranja osim riziko komponente sadrži i štednu komponentu. Police ovoga osiguranja skuplje su u odnosu na ona osiguranja koja imaju samo riziko komponentu, ali su jeftinije od mješovitog osiguranja jer se sklapaju na dulji rok. Postoji mogućnost otkupa i kapitalizacije, ali riječ je o manjim iznosima negoli je to kod mješovitog

osiguranja jer je ovdje riječ o većem broju godina. Osnovna razlika doživotnog osiguranja za slučaj smrti, u odnosu na mješovito osiguranje, je ta da se ova polica plaća za cijelo vrijeme trajanja života osiguranika. Jedna zanimljivost vezana uz ovo osiguranje je da polica „maturira“ u stotoj godini, što znači da ako osiguranik napuni sto godina, dolazi do isplate naknade s obzirom na to da navedena vrsta osiguranja ima štednu komponentu, otkup i kapitalizaciju.

3.2.5. Osiguranje kritičnih bolesti

Osiguranje kritičnih bolesti ili osiguranje teško bolesnih stanja odnosi se na to da tijekom trajanja police životnog osiguranja osiguranik oboli od neke od bolesti prema popisu osiguravatelja, a osiguravatelj isplaćuje određenu ugovorenu svotu za potrebe liječenja. „Prema ugovoru o osiguranju kritičnih bolesti jednokratna ili višekratne naknade se isplaćuju po prvom pojavljivanju i nepobitnoj dijagnozi jedne od specificiranih bolesti, stanja ili medicinskog tretmana.“⁵

Navedeno osiguranje uglavnom pokriva dvadesetak kritičnih bolesti. Neke od kritičnih bolesti su: rak, srčani udar, moždani udar, zatajenje bubrega, gubitak vida, transplantacija glavnih organa, zamjena srčanih zalistaka, paraliza, koma, gubitak sluha, šećerna bolest, teške ozljede glave i slično. Osoba mora biti potpuno zdrava da bi se mogla osigurati ovom vrstom osiguranja. Naknada obično predstavlja ugovoreni novčani iznos (osiguranu svotu). Ono po čemu se osiguranje kritičnih bolesti razlikuje od ostalih navedenih osiguranja života je to da je korisnik zapravo i osiguranik (jedna osoba). Postoje različiti oblici ugovora o osiguranju kritičnih bolesti, od dopunskog osiguranja do samostojećeg osiguranja. Osiguranje od kritičnih bolesti, kao vrsta dopunskog osiguranja, može se sklapati uza sve oblike osiguranja života. U trenutku kada dođe do naknade štete, ovo osiguranje više ne vrijedi. Dakle moguća je samo jedna isplata po polici, ali postoji mogućnost da se osiguranje kritičnih bolesti ugovori kao polica dopunskog osiguranja mješovite police. U tom slučaju, ako dođe do isplate, polica kritičnih bolesti neće više vrijediti, ali životno osiguranje (mješovita polica osiguranja) i dalje traje.

⁵ Mašić, N. (2008). Životno osiguranje: osnovni principi, Zagreb: Profil International d.o.o., str. 55.

3.2.6. Osiguranja povezana s investicijskim fondovima

Osiguranja povezana s investicijskim fondovima obvezuju se na isplatu svote osiguranja korisniku osiguranja u slučaju smrti osiguranika, ali za slučaj doživljenja pružaju različite načine podjele rizika i prinosa svojstvenih investicijskim fondovima. Kupac ovakve vrste osiguranja snosi rizik ulaganja. Naime, kupac se dogovara s osigurateljem o ulaganju štedne komponente premije, odnosno sam kupac odlučuje hoće li prihvatiti ulaganje u rizičnije ili manje rizične projekte. S obzirom na to da je sam odabrao model ulaganja, kupac može kontrolirati prinose od tog ulaganja tijekom trajanja police osiguranja. S druge strane, pridobivanjem povjerenja osiguranika, osiguravatelj povećava premijske prihode životnih ulaganja, poboljšava svoju konkurentnost i učvršćuje svoju poziciju na financijskom tržištu.

U idućem poglavlju govorit će se o premiji životnog osiguranja, metodama izračuna premije životnog osiguranja te će se prikazati primjeri izračuna premije životnog osiguranja osiguravajuće kuće Grawe.

4. PREMIJA ŽIVOTNOG OSIGURANJA

Utvrđivanje cijene u životnom osiguranju znatno se razlikuje od utvrđivanja cijene u neživotnom osiguranju i to zbog osnovnih obilježja životnog osiguranja, a to su: dugoročnost ugovora o osiguranju, fiksna premija kroz cijelo vrijeme trajanja osiguranja i smrt osiguranika kao temeljni rizik koji se pokriva. Kako bi osiguravatelj raspolagao s dovoljnom količinom novca potrebnom za isplatu naknade po dospijeću police, on mora odrediti adekvatnu premiju koju će ubirati za vrijeme trajanja osiguranja. Ako se utvrdi prosjek premije za cijelo vrijeme trajanja osiguranja, ona može biti jednaka za sve vrijeme trajanja ugovora. U tom slučaju, u prvom razdoblju premija je veća od potrebne, a u kasnijem razdoblju je niža od potrebne. Ako se premija određuje za svaku godinu trajanja osiguranja, prema godini života osiguranika, tada bi premija iz godine u godinu stalno rasla. Upravo iz tih razloga u prvom dijelu trajanja osiguranja veći dio premije ide u otplatu osiguranja, a manji u matematičku pričuvu jer je manja mogućnost da će osoba čiji je život osiguran umrijeti na početku trajanja osiguranja. Akumulirana vrijednost matematičke pričuve daje osiguranu svotu po isteku osiguranja, a tijekom trajanja ako dođe do smrti osiguranika, isplata je na načelu solidarnosti i uzajamnosti.

Premije, odnosno premijske stope, za životna osiguranja određuju aktuari. Aktuari su stručnjaci koji analiziraju podatke iz prošlosti, procjenjuju postojeće rizike i razvijaju model za projekciju budućih događaja. Posao aktuara vezan je za: razvoj osiguravateljskih proizvoda, izračun premije osiguranja, određivanje osiguravateljske pričuve, upravljanje imovinom i obvezama te izvršavanjem ostalih bitnih poslova društva za osiguranje.

Vrijednost premije, odnosno cijene osiguranja, nije unaprijed određena. Za izračun premije osiguranja života potrebne su: tablice smrtnosti, kamate i troškovi. Smrtnost je ovdje važna jer o njoj ovisi vjerojatnost trajanja života određene osobe.

Tablice smrtnosti sadrže:⁶

- dob osobe
- broj živih osoba starih x godina
- broj umrlih osoba
- stopa smrtnosti
- stopa doživljenja

⁶ Andrijašević, S., Petranović, V., op. cit., str. 223-224.

- očekivano trajanje života osoba koje su navršile x godina
- vjerojatno trajanje života osoba
- diskontirane brojeve živih osoba
- sume diskontiranih brojeva živih osoba
- diskontirani broj umrlih osoba
- zbroj diskontiranih brojeva umrlih osoba.

Do ulaska Hrvatske u Europsku uniju postojale su posebno tablice smrtnosti za žene, a posebno za muškarce. Nakon ulaska u Europsku uniju postoje tablice smrtnosti za sve zajedno. Također, tablice smrtnosti se izrađuju za pojedinu državu, a ako postoje znatne razlike u odstupanju u statistici smrtnosti, tada se mogu izrađivati i za pojedino područje unutar države.

Varijable koje utječu na taj iznos su sljedeće: osigurani rizik, pristupna dob, zdravstveno stanje, zanimanje osiguranika i drugi čimbenici.

Slika 2. Tablica nataliteta, mortaliteta i prirodnog kretanja od 1991. do 2016. godine

GODINA	STOPA ROĐENIH	STOPA UMRLIH	PRIRODNI PRIRAST
1991.	10,8	11,4	- 0,6
1992.	10,5	11,6	- 1,1
1993.	10,8	11,4	- 0,5
1994.	10,9	11,1	- 0,2
1995.	11,2	11,3	- 0,1
1996.	12,0	11,3	0,7
1997.	12,1	11,4	0,8
1998.	10,5	11,6	- 1,2
1999.	9,9	11,4	- 1,5
2000.	10,0	11,5	- 1,5
2001.	9,2	11,2	- 1,9
2002.	9,0	11,4	- 2,4
2003.	8,9	11,8	- 2,9
2004.	9,1	11,2	- 2,1
2005.	9,6	11,7	- 2,1
2006.	9,3	11,3	- 2,0
2007.	9,4	11,8	- 2,4
2008.	9,9	11,8	- 1,9
2009.	10,1	11,8	- 1,8
2010.	9,8	11,8	- 2,0
2011.	9,4	11,6	- 2,2
2012.	9,8	12,1	- 2,3
2013.	9,4	11,8	- 2,4
2014.	9,3	12,0	- 2,7
2015.	8,9	12,9	- 4,0
2016.	9,0	12,3	- 3,4

Izvor: Državni zavod za statistiku. Priopćenje. Zagreb, 27.07.2017.; ISSN 1330-0350

Obrada podataka: Hrvatski zavod za javno zdravstvo, 2017. godina (15. ožujka 2018.)

Druga računski osnovica za izračun premije životnog osiguranja je kamatna stopa. Potrebno ju je s velikim oprezom odrediti te ukalkulirati u premiju, osobito zbog dugoročnosti trajanja ugovora. U obzir se može uzeti ona kamatna stopa za koju se s najvećom sigurnošću može reći da će se barem u prosjeku održati za trajanja osiguranja. Što je ukalkulirana kamatna stopa veća, manja je premija za istu osiguranu svotu i pristupnu starost i obrnuto. Maksimalna kamata propisana je zakonom i osiguravatelji ne mogu primjenjivati veću kamatnu stopu prilikom određivanja cijena osiguranja. Plasmanom matematičke pričuve prvo se namiruje iznos kamata u premiji te se nakon toga dobit (zarada) dijeli između osiguravatelja i osiguranika.

Treća računska osnovica za izračun premije životnog osiguranja su troškovi. U obzir se uzimaju sljedeći troškovi:

- Akvizicijski ili alfa troškovi – obuhvaćaju provizije zastupnicima i posrednicima, trošak izdavanja police, reklame i sl. Oni su proporcionalni osiguranoj svoti i za njih je karakteristično da se obračunavaju jednokratno, kao postotak od osigurane svote.
- Inkaso ili beta troškovi – to su troškovi koji nastaju provođenjem naplate premije. Proporcionalni su bruto premiji i obračunavaju se za vrijeme trajanja plaćanja premije (osim u slučaju jednokratnog plaćanja premije).
- Upravni ili gama troškovi – odnose se na interne troškove upravljanja, tj. upravljanje pričuvama i troškove za poslovanje osiguravatelja. Izračunavaju se kao postotak od osigurane svote i naplaćuju se za sve vrijeme trajanja osiguranja.

Tijekom svojeg poslovanja osiguravatelj se susreće s mnogim rizicima koji mogu utjecati na mogućnost ispunjenja njegovih obveza. Jedan od rizika je taj da smrtnost može premašiti očekivanja definirana tablicama smrtnosti, zatim konkurencija može razviti znatno bolje proizvode ili može doći do znatnog pada vrijednosti kreditnog portfelja zbog negativnih tendencija u kretanju kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa. Zbog tih razloga, osiguravatelji sve više nude proizvode s varijabilnom kamatnom stopom, a time i s varijabilnom premijom.

4.1. Metode određivanja cijene životnog osiguranja

Dvije su osnovne metode određivanja cijene životnog osiguranja:

- metoda sadašnje vrijednosti
- metoda tijeka novca.

Metoda sadašnje vrijednosti odnosi se na određivanje cijene osiguranja u skladu sa svođenjem na sadašnju vrijednost svih budućih naknada i troškova koje će imati osiguravatelj i to se izjednačava sa sadašnjom vrijednošću premije. Ovakav način izračunavanja cijene osiguranja je praktičan ako se premija plaća jednokratno, što baš i nije slučaj kod životnog osiguranja.

Metoda tijeka novca odnosi se na utvrđivanje budućih primitaka i izdataka, te ciljane dobiti od osiguravatelja, uz pretpostavku kretanja kamatnih stopa, smrtnosti i planiranih troškova. Promjenom bilo kojeg od navedenih parametara lako se vidi je li određen proizvod profitabilan ili ne, tj. koliko je elastičan u odnosu na troškove, kamatne stope ili smrtnost. Ova metoda još se naziva i test profit metoda. Metoda tijeka novca je metoda koja se primjenjuje kod višekratnih uplata i eventualnih višekratnih isplata naknada tijekom trajanja osiguranja.

Metoda tijeka novca ima određene prednosti pred metodom sadašnje vrijednosti jer omogućuje osiguravatelju da kvantificira profit po pojedinom ugovoru, odnosno da uzme u obzir utjecaj pričuva i otkupa, ali nedostatak joj je taj što je sama po sebi vrlo komplicirana. Međutim, niti jedna od navedenih metoda ne vodi računa o konkurenciji na tržištu koja je vrlo bitna za određivanje cijene osiguranja.

Prilikom utvrđivanja cijene osiguranja, nakon što se primijene svi parametri u tom procesu, osiguravatelj mora istražiti tržište te na temelju cijena konkurenata korigirati svoju premiju. Ako dođe do potrebe za promjenom premije, osiguravatelj će morati promijeniti parametre što se tiče kretanja troškova jer su u pravilu kamatne stope i smrtnost unaprijed zakonski određene.

4.2. Izračun premije životnog osiguranja

Suvremena metoda za izračun premije životnog osiguranja zasniva se na sljedećim pretpostavkama:⁷

- iznos naknade koji se isplaćuje po polici mora biti utvrđen prije nastupa smrtnog slučaja
- novac potreban za isplatu naknada mora biti prikupljen unaprijed tako da osiguravatelju omogući stvaranje novčanih fondova iz kojih će plaćati štete i troškove po nastanku
- pojedinačne premije koje plaća ugovaratelj moraju biti proporcionalne visini rizika koji osiguravatelj preuzima sklapanjem te police.

Kao što je navedeno, za izračun premije zaduženi su aktuari. Iako aktuari zapravo ne utvrđuju iznos premije koja će se zaračunavati ugovaratelju, nego premijske stope. Premijske stope izražavaju se u promilima i određuju se na temelju pet elemenata, a to su: vjerojatnost događanja osiguranog slučaja, visina iznosa obećanih naknada, vremenska vrijednost novca, troškovi provođenja poslova osiguranja, profit.

Izračun premije životnog osiguranja temelji se na načelu udruživanja rizika. Osiguranici prikupljaju premije i stavljaju ih u jedan novčani fond iz kojeg se isplaćuju naknade onima koji pretrpe gubitak. Na primjer: kod osiguranja za slučaj smrti iz takvog fonda, isplaćuju se osigurane svote korisnicima osiguranja u slučaju smrti osiguranika. Da bi se mogla odrediti premija koju je potrebno uplaćivati, mora se znati vjerojatnost smrti za takvu skupinu osiguranika. Podaci o vjerojatnosti smrti mogu se pronaći u tablicama smrtnosti.

4.2.1. Primjer premije životnog osiguranja osiguravajuće kuće Grawe

Tijekom istraživanja i traženja podataka na internetu vezanih za diplomski rad, pronađena je mogućnost kontaktiranja savjetnika za osiguranje. Poslan je upit vezan za izračun premije životnog osiguranja te je kao odgovor dobiveno nekoliko primjera polica životnog osiguranja izračunatih na temelju osobnih podataka autora.

⁷ Mašić, N., op. cit., str. 66.

Slika 3. Polica životnog osiguranja za slučaj smrti i doživljenja – 15 godina

INFORMATIVNI IZRAČUN ZA OSIGURANJE ŽIVOTA

UGOVARATELJ OSIGURANJA		OSIGURANIK
Prezime i ime:	Bogović Maja	Bogović Maja
Adresa:	test 1, HR - 10000 ZAGREB	test 1, HR - 10000 ZAGREB
Datum rođenja:	6.9.1994.	6.9.1994.
G1 - GRAWE classic		
Liječnički pregled:	Ne	
Početak osiguranja:	1.4.2018.	
Trajanje osiguranja:	15 godina	
Trajanje plaćanja premije:	15 godina	
Istek osiguranja:	1.4.2033.	
Osigurana svota:	7.246,00 EUR	
Dodatna osigurana svota za slučaj smrti uslijed nezgode:	7.246,00 EUR	
Način plaćanja:	godišnje	
RATA:	510,84 EUR	
KAPITAL PO ISTEKU OSIGURANJA:		
Zajamčeni kapital	7.246,00 EUR	
Projekcija ukupnog kapitala po isteku osiguranja:		
uz povrat od ulaganja 3,00%	8.132,04 EUR	
uz povrat od ulaganja 3,50%	8.463,50 EUR	
uz povrat od ulaganja 4,00%	8.810,34 EUR	

Ovaj Informativni izračun za osiguranje života ne predstavlja ponudu za sklapanje ugovora o životnom osiguranju, nije obvezujući ni za tražitelja informacija ni za osiguravatelja te je isključivo informativnog karaktera.

LEGENDA:
GRAWE CLASSIC – osiguranje za slučaj smrti i doživljenja

Izvor: <http://budisiguran.com.hr/2017/09/18/zivot/> (pristupljeno 22. ožujka 2018.)

Na Slici 3. prikazan je primjer polica osiguranja života za slučaj smrti i doživljenja (mješovita polica) za razdoblje od 15 godina. Način plaćanja premije je godišnji. Iznosi su prikazani u eurima pa treba biti svjestan valutnog rizika s obzirom na to da se osigurana svota na kraju razdoblja isplaćuje u kunama, tako da će iznos osigurane svote ovisiti o kunskoj protuvrijednosti eura.

Slika 4. Polica životnog osiguranja za slučaj smrti i doživljenja – 30 godina

INFORMATIVNI IZRAČUN ZA OSIGURANJE ŽIVOTA

	UGOVARATELJ OSIGURANJA	OSIGURANIK
Prezime i ime:	Bogović Maja	Bogović Maja
Adresa:	test 1, HR - 10000 ZAGREB	test 1, HR - 10000 ZAGREB
Datum rođenja:	6.9.1994.	6.9.1994.
G1 - GRAWE classic		
Liječnički pregled:	Ne	
Početak osiguranja:	1.4.2018.	
Trajanje osiguranja:	30 godina	
Trajanje plaćanja premije:	30 godina	
Istek osiguranja:	1.4.2048.	
Osigurana svota:	15.197,00 EUR	
Dodatna osigurana svota za slučaj smrti uslijed nezgode:	15.197,00 EUR	
Način plaćanja:	godišnje	
RATA:	522,78 EUR	
KAPITAL PO ISTEKU OSIGURANJA:		
Zajamčeni kapital	15.197,00 EUR	
Projekcija ukupnog kapitala po isteku osiguranja:		
uz povrat od ulaganja 3,00%	19.548,77 EUR	
uz povrat od ulaganja 3,50%	21.224,96 EUR	
uz povrat od ulaganja 4,00%	23.070,82 EUR	

Ovaj Informativni izračun za osiguranje života ne predstavlja ponudu za sklapanje ugovora o životnom osiguranju, nije obvezujući ni za tražitelja informacija ni za osiguravatelja te je isključivo informativnog karaktera.

LEGENDA:

GRAWE CLASSIC – osiguranje za slučaj smrti i doživljenja

Izvor: <http://budisiguran.com.hr/2017/09/18/zivot/> (pristupljeno 22. ožujka 2018.)

Na Slici 4. prikazan je primjer mješovite police osiguranja za razdoblje od 30 godina. Način plaćanja premije je godišnji. Vidljivo je da se premija malo razlikuje u odnosu na prethodnu sliku, ali iznos osigurane svote je gotovo dvostruko veći zbog duljeg trajanja osiguranja.

Slika 5. Polica životnog osiguranja za slučaj smrti i doživljenja uz dopunsko osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, trajnog invaliditeta i posljedice nezgode – 30 godina

INFORMATIVNI IZRAČUN ZA OSIGURANJE ŽIVOTA

UGOVARATELJ OSIGURANJA	OSIGURANIK
Prezime i ime: Bogović Maja	Bogović Maja
Adresa: test 1, HR - 10000 ZAGREB	test 1, HR - 10000 ZAGREB
Datum rođenja: 6.9.1994.	6.9.1994.
G1 - GRAWE classic	
Razred opasnosti:	I
Doplatak na razred opasnosti:	Ne
Liječnički pregled:	Ne
Početak osiguranja:	1.4.2018.
Trajanje osiguranja:	30 godina
Trajanje plaćanja premije:	30 godina
Istek osiguranja:	1.4.2048.
Osigurana svota:	15.197,00 EUR
Dodatna osigurana svota za slučaj smrti uslijed nezgode:	15.197,00 EUR
Dodatna osiguranja:	
UI3	Da
GRAWE 2GO	Da
Način plaćanja:	godišnje
RATA:	587,98 EUR
KAPITAL PO ISTEKU OSIGURANJA:	
Zajamčeni kapital	15.197,00 EUR
Projekcija ukupnog kapitala po isteku osiguranja:	
uz povrat od ulaganja 3,00%	19.548,77 EUR
uz povrat od ulaganja 3,50%	21.224,96 EUR
uz povrat od ulaganja 4,00%	23.070,82 EUR

Ovaj Informativni izračun za osiguranje života ne predstavlja ponudu za sklapanje ugovora o životnom osiguranju, nije obvezujući ni za tražitelja informacija ni za osiguravatelja te je isključivo informativnog karaktera.

LEGENDA:

GRAWE CLASSIC – osiguranje za slučaj smrti i doživljenja

UI3 – dodatno osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, osnovica za invalidnost: 20.000,00 EUR, bolnička dnevnicna: 10,00 EUR

GRAWE2GO – dodatno osiguranje za slučaj smrti kao posljedice prometne nezgode

Izvor: <http://budisiguran.com.hr/2017/09/18/zivot/> (pristupljeno 22. ožujka 2018.)

Na Slici 5. prikazan je primjer police životnog osiguranja za slučaj smrti i doživljenja uz dopunsko osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, trajnog invaliditeta i posljedice nezgode. Razdoblje trajanja police je 30 godina. Osigurana svota jednaka je osiguranoj svoti prethodne police osiguranja, ali se premija razlikuje, odnosno veća je negoli je to kod prethodne zato što ovdje postoji dodatno osiguranje.

4.3. Matematička pričuva životnih osiguranja

Kako bi se mogle podmiriti sve buduće obveze osiguravatelja, potrebno je izdvajati pričuve. Takve pričuve potrebno je formirati za ona osiguranja kod kojih će rizik u budućnosti biti veći nego onaj za koji se plaća premija.

Osiguranja za koja se moraju formirati matematičke pričuve su ona životna osiguranja koja imaju štednu komponentu. Dodatno osiguranje od nezgode spada u skupinu neživotnih osiguranja te osiguravatelji za taj dio police ne formiraju matematičku pričuvu. Jednostavna definicija matematičke pričuve osiguranja života je ta da je matematička pričuva razlika u visini sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih obveza osiguravatelja po osnovi sklopljenih u ugovoru o osiguranju umanjene za sadašnju procijenjenu vrijednost budućih premija koje će biti uplaćene.

Matematička pričuva osiguranja života izračunava se posebno za svaki ugovor o osiguranju. Iznimka tome je primjena odgovarajućih približnih vrijednosti koja je dopuštena samo onda kada će njihova primjena dovesti do približno jednakog rezultata kao da je bio pojedinačni izračun. Također, matematička pričuva osiguranja života ne smije biti manja od prava na isplatu otkupne vrijednosti.

Dopunska osiguranja, kao što je npr. osiguranje od posljedica nastanka nesretnog slučaja, su riziko osiguranja, što znači da uplaćena premija za dopunsko osiguranje nema štednu komponentu te ne ulazi u matematičku pričuvu po polici osiguranja života.

Matematička pričuva u osiguranju života može se utvrditi na temelju dvije metode:

- prospektivne
- retrospektivne.

Po prospektivnoj metodi matematička pričuva jednaka je očekivanoj vrijednosti budućih rashoda diskontiranoj na dan obračunavanja pričuve umanjenoj za očekivanu vrijednost budućih prihoda diskontiranih na dan obračuna pričuve.

Po retrospektivnoj metodi matematička pričuva jednaka je razlici prošlih prihoda i prošlih rashoda.

Prospektivna metoda puno je povoljnija za osiguravatelja jer se bolje uklapa u osnovna načela aktuarske matematike. Ako i dođe do povećanja rizika smrtnosti, prema ovoj metodi to neće utjecati na adekvatnost matematičke pričuve, a svaki se višak, ako smrtnost bude manja, može alocirati u profit.

U idućem poglavlju biti će riječi o životnom osiguranju kao jednom od načina štednje pojedinca, razlici između životnog osiguranja i trećeg mirovinskog stupa kao jednog od načina štednje te će se dati stvarni primjer životnog osiguranja kao štednje.

5. ŽIVOTNO OSIGURANJE KAO JEDAN OD NAČINA ŠTEDNJE POJEDINCA

Zbog ekonomske situacije u Hrvatskoj sve je veći broj ljudi koji ulažu svoj novac u životna osiguranja. Obično se za vrijeme recesije građani sve više okreću ulaganju novca u konzervativnije oblike. Zakonskom odredbom od 1. siječnja 2015. uvedene su kamate na štednju i to od 12 %. Navedena odredba ne zahvaća osiguranje pa se građani sve više okreću policama životnog osiguranja koje uz štednju pruža i dodatni benefit, a to je upravo samo osiguranje.

Dugoročna štednja stanovništva jedno je od područja na kojem radi Europska komisija, a upravo za životno osiguranje kao oblik takve štednje postoji velik potencijal u novim zemljama članicama Europske unije, pod uvjetom da nositelji ekonomskih politika podupiru razvoj čimbenika koji pridonose rastu osiguranja.

Također je važno napomenuti da su trenutačno kamate na štednju u bankama male. Iz tog razloga građani se okreću osiguranjima gdje imaju sigurnost štednje te u slučaju osiguranog slučaja (smrti) korisnik dobije novac bez ostavinske rasprave što kod bankarske štednje nije slučaj.

Stanovništvo, tj. društvo u Hrvatskoj je sve starije i mirovinski sustav sve teže podnosi manje radnog stanovništva jer se upravo iz tih plaća izdvaja novac za sustav solidarnosti u mirovini pa zbog toga današnji mladi zaposlenici neće moći računati čak ni na ovakve skromne mirovine kakve su danas. Današnji mladi zaposlenici morat će se oslanjati na kombinaciju mirovina iz obveznih izvora mirovinskog osiguranja i privatne (osobne) štednje da bi se zadržao određeni životni standard. Javni izvori mirovina zbog niza razloga postaju nedovoljni za postizanje životnog standarda koji bi bio viši od onoga što treba biti pokriveno socijalnom zaštitom. Pod utjecajem ograničenih proračunskih sredstava i starenja stanovništva naglašena je važnost kapitalizirane štednje za mirovinu, kao i važnost isplate ušteđenih sredstava. Uloga osiguravajućih društava te različitih oblika životnog osiguranja prepoznata je u okviru zaposleničkih mirovina (II. stupa), dobrovoljne štednje za mirovinu (III. stupa) mirovinskog osiguranja i u isplati kapitaliziranih mirovina u zemljama Europske unije. Prema podacima Hrvatskog ureda za osiguranje⁸: „Dobrovoljna štednja za mirovinu u zemljama Euro područja iznosi 30,3 % imovine sektora stanovništva, dok u Republici Hrvatskoj iznosi tek 5,3 %“.

Mnoge banke potiču ulaganja u III. mirovinski stup kao način doživotne mirovine. Pitate

⁸ <https://www.huo.hr/hrv/mirovinska-reforma-i-osiguratelji/102/> (pristupljeno 16. ožujka 2018.)

li financijske savjetnike što je bolje, ulaganje u III. mirovinski stup ili životno osiguranje, oni će vam reći da je oboje jednako dobro, ovisno o samim životnim okolnostima, a i cilju koji si osoba odredi. Ako se, primjerice, planira skora kupnja stana uz kredit, vjerojatnije je da će odluka pasti na sklapanje police mješovitog životnog osiguranja. Uz adekvatnu vrijednost, polica će tada poslužiti kao važan instrument osiguranja kredita, a kada kredit i polica isteknu, pod uvjetom da nije došlo do neželjene situacije, ugovaratelj će na raspolaganju imati znatan iznos. Njime može raspolagati odmah nakon isteka osiguranja, zbog čega se životno osiguranje sa štednom komponentom čini primamljivijim izborom negoli dobrovoljna mirovinska štednja.

Iako u današnje vrijeme, kao što je navedeno, sve je manje radno aktivnog stanovništva što stvara nesigurnost i nepovjerenje u III. mirovinski stup, dodatno tome sredstva uložena u III. stup odlaze dalje, ulažu se u razne kompanije, državne aktivnosti i slično, dok kod ulaganja u životna osiguranja nije tako. No kako god odlučili, tj. i u jednom i u drugom slučaju, savjet je da se započne što ranije, kako biste pred sobom imali što dulje razdoblje pa bi iznosi koje bi izdvajali, mogli biti znatno manji negoli je to na kraći rok. Kao primjer uzet je članak iz Večernjeg lista: „30-godišnjak koji danas odluči da će idućih 20 godina izdvajati oko 200 kuna mjesečno u dobrovoljni mirovinski fond, na kraju 20-godišnjeg razdoblja štednje može računati na približno 104.370 kuna na računu. No, ako započnete štedjeti za mirovinu tek sa 50, razdoblje štednje vjerojatno će biti kraće i u tom slučaju za isti iznos uštede morat ćete izdvajati više.“⁹

Životno osiguranje je puno više od same štednje jer se sastoji od riziko i štedne komponente. Riziko komponenta je ta koja osigurava novčanu (materijalnu) pomoć u slučaju nastupa osiguranog slučaja (smrti, nezgode, invaliditeta itd.), a štedna komponenta omogućuje da se osiguraniku, u slučaju da nije bilo potrebe za aktiviranjem police osiguranja, na kraju osiguranog razdoblja isplati osigurana svota koja je uvećana za dobitak ostvaren u tom razdoblju, tj. tijekom svih godina.

Isplativost ulaganja u životno osiguranje ili mirovinske fondove možemo mjeriti koliko smo sigurni da ćemo štednju moći nastaviti planiranim tempom. U životnim osiguranjima postoje strogo definirana pravila gdje iznos premije i dinamiku uplata koja je određena na početku moraju biti ispunjene do kraja razdoblja štednje. Svaka planirana promjena uplate

⁹ <https://www.jutarnji.hr/life/analiza-mirovinska-stednja-bolja-za-samce-a-zivotno-osiguranje-vise-za-obitelj/853738/> (pristupljeno 15. ožujka 2018.)

ili dinamike uplate moraju biti prethodno najavljene i ugovorene s osiguravateljem, što može biti problem. No za svaki problem postoji i rješenje, a to je da se može ugovoriti mirovanje police osiguranja ili smanjiti ugovorena svota jer sve promjene uvjeta osiguranja umanjuju konačan iznos osigurane svote i očekivane dobiti. Ako dođe do prekida police, ugovaratelj će morati platiti penale. Ako se takav problem pojavi u prve tri godine osiguranja, moguće je da osiguranik ostane bez većine uplaćenog novca, jer se prve tri godine u pravilu podmiruju troškovi osiguranja. Sve dok ne prođe polovica trajanja osiguranja, osiguranik je u gubitku ako odluči raskinuti policu osiguranja. S druge strane, kod ugovaranja ulaganja u mirovinske fondove (štednje), ugovara se samo plan štednje kako bi osiguranik znao što može očekivati ako će se držati planiranih uplata, no ako se ne pridržava zacrtanog, nema nikakvih penala niti obveze. Uplate se mogu smanjiti, povećati pa čak ih se može i preskočiti, bez ikakvih prethodnih najava mirovinskom fondu. Ništa se neće dogoditi ako odlučimo prekinuti štednju, jedina prepreka je ta da novac koji smo uštedjeli, ne možemo podići prije pedesete godine života. U oba slučaja, sredstva se mogu koristiti za isplatu mirovine, tj. rente. Sredstva ostvarena po polici životnog osiguranja mogu se prebaciti i u mirovinsko osiguravajuće društvo. Ipak, velika prednost životnog osiguranja je ta da nakon isteka razdoblja štednje, cijeli iznos osiguranik ili korisnik mogu dobiti „na ruke“ te taj novac potrošiti kako god žele. Kod mirovinske štednje je razlika u tome što se novac može podići jednokratno, ali maksimalno 30 % uštedenog novca, a ostatak novca mora biti isplaćen u obliku rente, minimalno tijekom pet godina ili na dulji rok, ako sami tako izaberemo.

Životna osiguranja sa svojim ostalim dobrim značajkama (zaštite od rizika smrti i bolesti) nude i prikupljanje premije i njezinu akumulaciju u zajedničke projekte s državom kojom bi se generirao profit koji bi omogućio jačanje postojećih mirovinskih fondova kroz stvaranje “privatnih” mirovina koje bi zajedno s postojećim mogle omogućiti umirovljenicima lakši život u budućnosti.

5.1. Potražnja za životnim osiguranjem kao jednim od načina štednje pojedinca

Na potražnju za životnim osiguranjem, kao oblikom štednje pojedinca, utječu sljedeći faktori: dohodak, razvijenost financijskog tržišta, inflacija, realna kamatna stopa, razina obrazovanja, očekivani vijek trajanja života i mnogi drugi.

Dohodak je glavna determinanta ekonomskih odrednica potražnje. Kako raste stopa ekonomskog rasta, raste i potražnja za proizvodima životnog osiguranja. S većim dohotkom proizvodi životnog osiguranja postaju pristupačniji. Kao mjera dohotka najčešće se uzima bruto domaći proizvod po stanovniku.

Veća financijska razvijenost pretpostavlja veće mogućnosti ulaganja, veće povjerenje pojedinaca u sve financijske institucije te bolje funkcioniranje cjelokupnoga financijskog tržišta. To omogućuje osiguravatelju da efikasnije ulaže novac od premija životnog osiguranja i ostvaruje veće prinose. Proizvodi životnog osiguranja tada imaju veću vrijednost za osiguranike. Zbog toga se u većini istraživanja očekuje pozitivna korelacija između razine financijskog razvoja i potražnje za životnim osiguranjem.

Inflacija – zbog porasta inflacije dolazi do smanjivanja beneficija iz životnog osiguranja što negativno utječe na potražnju za životnim osiguranjem. Zbog štednih proizvoda životnih osiguranja inflacija ima negativan učinak na očekivani prinos tih proizvoda.

Realna kamatna stopa – razlika između nominalne kamatne stope i stope inflacije. Ona označava koliki je stvaran povrat uloženog novca za osiguranje. Veća kamatna stopa znači i veću profitabilnost za osiguravatelja, ali i veću potražnju za životnim osiguranjem jer cijena proizvoda pada.

5.2. Primjer životnog osiguranja kao štednje

Osoba odluči uplaćivati 2.000,00 kuna svaka tri mjeseca tijekom sljedećih 20 godina. Iznos ukupne osigurane svote nakon 20 godina je 160.000,00 kuna i na taj iznos obračunava se dobit te sve zajedno čini uštedevinu pojedinca. Pitamo se zašto taj isti novac ne bismo uplaćivali u investicijske fondove ili stambenu štednju. Jedan od razlog je upravo osoba koja ostaje iza nas, osoba o kojoj se trebamo brinuti (npr. dijete, supruga, suprug...), a još jedan, vrlo bitan, razlog je taj da bi trebalo odabrati životno osiguranje kao štednju zato što u slučaju da osiguravajuća kuća „izgubi okladu“, odnosno da nastupi osigurani slučaj (smrt), osiguravajuće društvo će nastaviti plaćati premije osiguranika i prilikom isteka trajanja ugovora isplatiti korisniku/korisnicima ugovorenu svotu. Pitamo se kako je to uopće moguće, tj. odakle osiguravajućem društvu tolika količina novca na taj dan. No osiguravajuće društvo ima vrlo stabilnu solventnost, ono zna točno koliko će mu

novca sjesti na račun koji dan te koliki će odljev novca imati. Također država propisuje na koji način i u koje instrumente i u kojem omjeru osiguravajuća društva smiju ulagati novac od premija životnog osiguranja, kako bi se na taj način minimalizirala mogućnost gubitka. To je dodatna prednost za osiguravajuća društva jer se na taj način dokazuje da je novac koji je uplaćen u životno osiguranje relativno najsigurnije mjesto na kojem novac pojedinca može biti. Ako pojedinac doživi istek trajanja ugovora o osiguranju života za slučaj smrti, dobit koju će ostvariti neće biti za pasti u nesvijest, nego će biti znatno manja nego da je novac uplaćivan u bilo koju drugu vrstu štednje. No ako osiguranik ne doživi taj dan, korisnicima će biti isplaćen iznos kao da je osiguranik bio živ za cijelo vrijeme trajanja ugovora, odnosno kao da su premije uplaćivane do posljednjeg dana trajanja ugovora o osiguranju. U načelu životno osiguranje može se nazvati i solidarnom štednjom. Osoba pristaje dobiti nešto manju dobit, ali u zamjenu za sigurnost obitelji, prijatelja, za slučaj da te osobe ne bude da im sigurnost pruži osobno. No, kako god bilo, odlukom na osiguranje života osoba postaje dobitnik.

5.3. Sličnosti i razlike između životnog osiguranja kao štednje pojedinca i trećeg stupa mirovinskog osiguranja

Tablica 2. Sličnosti i razlike između životnog osiguranja kao štednje pojedinca i trećeg stupa mirovinskog osiguranja

Životno osiguranje	Treći stup mirovinskog osiguranja
Dobrovoljno osiguranje	Dobrovoljno osiguranje
Mogućnost prijevremenog povlačenja novca, uz penale	Nemogućnost povlačenja novca prije pedesete godine života
Dugoročna štednja, uz štednju pokriva i rizik od smrti/doživljenja osiguranika	Dugoročna štednja
Bitnost zdravlja i starosti osiguranika	Nije bitna dob i zdravlje osiguranika
Ne plaća se naknada osiguravajućem društvu	Naknade za učlanjenje i upravljanje fondom

Izvor: sistematizacija autora

Dobrovoljni mirovinski fondovi često se uspoređuju sa životnim osiguranjem iako je riječ o dva potpuno različita proizvoda. I jedan i drugi podrazumijevaju mjesečne uplate kroz dulji niz godina i ostvarivanje određenih benefita nakon isteka.

Treći stup mirovinskog osiguranja je dobrovoljno mirovinsko osiguranje koji je uređen zakonom i svakodnevno kontroliran od Hrvatske banke za nadzor financijskih usluga.

Dobrovoljno mirovinsko osiguranje je dugoročna štednja za starost čija visina mirovine ovisi o visini uplaćenih doprinosa i duljini štednje. Najveća isplativost štednje je na dulji rok zbog kapitalizacije sredstava. Preporučuje se štednja od barem pet godina, a najveće dobiti su u zadnjim godinama štednje. Uplate su dobrovoljne tako da osiguranici sami odlučuju o visini i dinamici svojih uplata, ne moraju mjesečno izdvajati fiksni iznos. Za pristup trećem mirovinskom stupu nije bitna dob niti zdravlje osiguranika. Sredstva uštedjena u dobrovoljnom mirovinskom fondu isplaćuje mirovinsko osiguravajuće društvo, što je moguće nakon navršenih 50 godina života, a najbrži način za isplatu mirovine je 30 % od ukupno uštedenog iznosa kao jednokratna isplata, a preostalo kao isplata mirovine kroz pet godina.

Zakona o porezu na dohodak uvedena mogućnost neoporezive uplate premija dobrovoljnog mirovinskog osiguranja od poslodavaca svojim zaposlenicima. Namjena dobrovoljne mirovinske štednje je osigurati bolju mirovinu i stvaranje bolje socijalne slike budućih umirovljenika. Navedenim odredbama, zakonodavac je postigao namjenu i svrhu dobrovoljne mirovinske štednje te osigurao namjensko korištenje uštedjenih sredstava kao mirovine uštedene u dobrovoljnom mirovinskom fondu, a samim time je osiguran širi društveni interes zaštite građana od siromaštva.

Sredstva uplaćena u dobrovoljni mirovinski fond su sredstva koja se konzervativno investiraju, neće se potrošiti kada „zagusti“ jer ih osoba ne može koristiti prije pedesete godine života, a dovoljno visoke uplate kroz radni vijek mogu znatno povećati primanja u starosti jer ona iz prvog i drugog stupa vjerojatno neće biti dovoljna.

Uz pozitivne strane navedenog fonda, postoje i određene negativne strane, od kojih se posebno ističu naknade za učlanjenje u fond (ulazna naknada), za upravljanje te izlazna naknada koja može iznositi od 5 do 10 % (naplaćuje se u slučaju promjene fonda kojima upravlja različito društvo za upravljanje).

Kao što je navedeno, životno osiguranje odnosi se na sva osiguranja kod kojih se doživljenjem ili smrti, dolazi do isplate osigurane svote od osiguravatelja te se životno osiguranje smatra jednim od oblika štednje za starost. Na temelju podataka prikupljenih istraživanjem, potvrđeno je da većina osoba životno osiguranje smatra najboljim oblikom štednje.

Životno osiguranje sliči trećem mirovinskom stupu, ali postoje određene razlike. Prva razlika je ta da pojedinac mora biti redovit s uplatama svakog mjeseca, bez obzira na okolnosti koje se tijekom godina promijene, tj. riječ je o fiksnom iznosu. Osim toga, ako osiguraniku novac zatreba ranije, bit će na velikom gubitku. Starost i zdravlje osiguranika bitni su kod životnog osiguranja. Da bi se osoba mogla životno osigurati, ne smije imati više od 65 godina i mora biti zdrav/zdrava.

Dakle, životno osiguranje i treći stup mirovinskog osiguranja nezahvalno je uspoređivati jer su to financijski proizvodi koji imaju potpuno drukčije namjene. Na primjer, dobro je biti životno osiguran, ali primarna svrha takve štednje nije osiguranje mirovine. Dobrovoljno mirovinsko osiguranje država potiče poreznom olakšicom za poslodavce i državnim poticajnim sredstvima i po tome je ovaj financijski proizvod jedinstven i nedvojbeno najisplativiji na tržištu.

Prednosti životnog osiguranja su isplata osigurane svote nasljednicima (korisnicima), bez obzira na visinu uplate, mogućnost prijevremenog povlačenja novca, uz penale, ali uz nefleksibilnost roka uplata koje moraju biti u dogovorenom dospijeću. Prednosti trećeg stupa su mogućnost uplate prema načelu kada i koliko odgovara osiguraniku, državni poticaji, nemogućnost povlačenja novca prije pedesete godine života.

Dakako, idealno bi bilo raspodijeliti štednju u oba ili odabrati prema osobnom nahođenju.

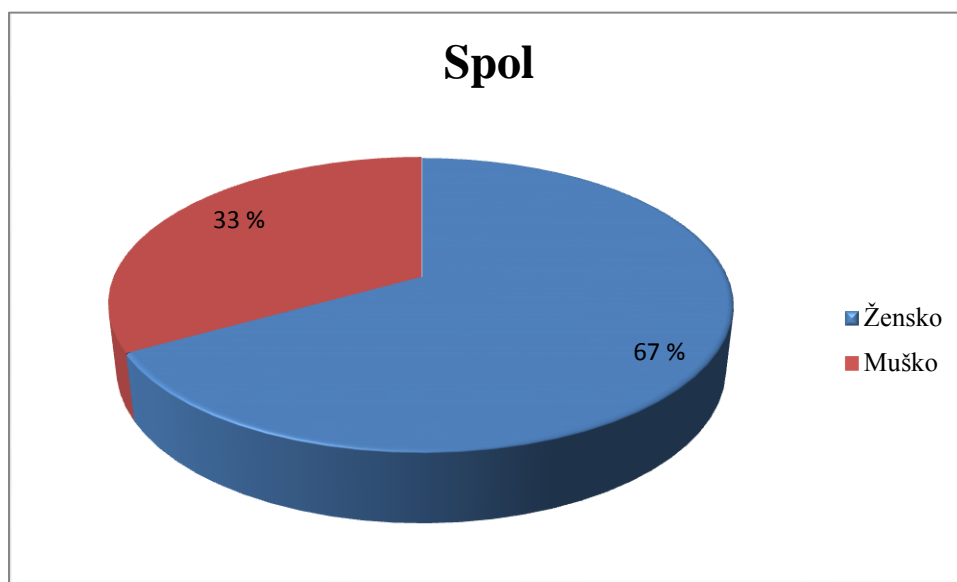
6. ANKETNI UPITNIK

Cilj anketnog upitnika bio je analizirati poznavanje životnog osiguranja kao jednog od načina štednje pojedinca pri čemu ciljana skupina nije bila konkretno određena. Jedini uvjet za ispitanike bio je da imaju više od 16 godina.

Anketni upitnik proveden je isključivo putem interneta i trajao je od 2. do 30. travnja 2018. Sastoji se od 14 pitanja od kojih su tri vezana općenito za osobe (spol, godine i zanimanje), a ostalih 11 pitanja vezana su sa životnim osiguranjem te štednjom. Na većinu pitanja ponuđeni su odgovori, a ispitanici su odabrali ono što se odnosilo na njih, dok su na dio pitanja ispitanici sami morali upisati odgovor.

Anketni upitnik je ispunilo 172 ispitanika od čega je 115 žena i 57 muškaraca.

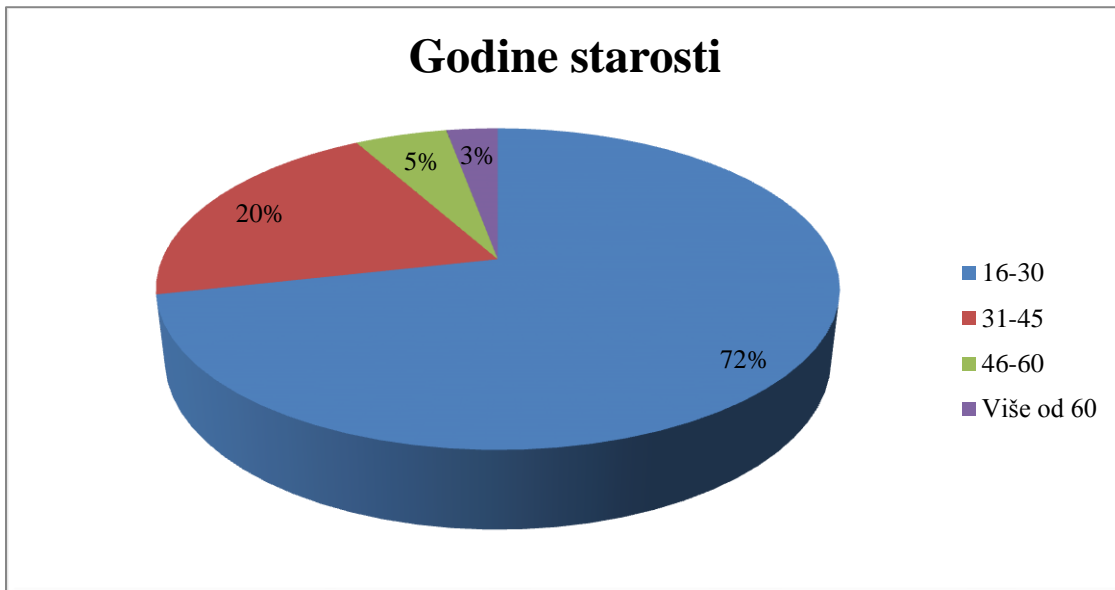
Grafikon 1. Spol ispitanika

Izvor: Sistematizacija autora

U istraživanju su sudjelovale 172 osobe, od kojih je 115 žena (67 %) i 57 muškaraca (33 %).

Grafikon 2. Godine starosti ispitanika

Izvor: Sistematizacija autora

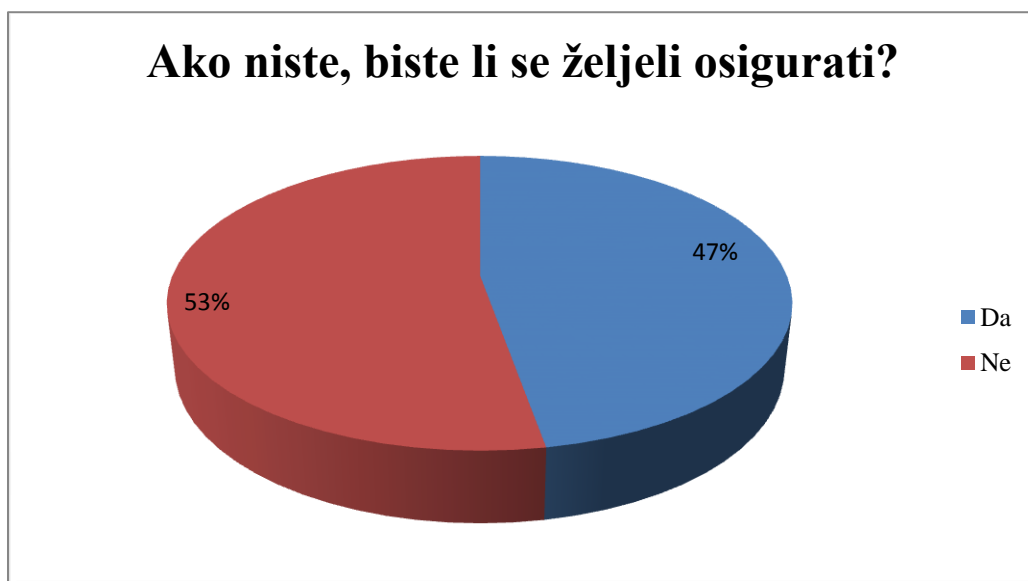
Sto dvadeset tri (72 %) ispitanika ima od 16 do 30 godina što opravdava i odgovor na sljedeće pitanje koje glasi: „Vaše zanimanje je?“, u kojem je najveći broj ispitanika upravo student/studentica, a odmah iza njih su diplomirani ekonomisti/ekonomistice, recepcionari, vatrogasci, kuhari, električari, trgovci, vozači, vojnici, umirovljenici i mnogi drugi.

Grafikon 3. Životno osiguranje

Izvor: Sistematizacija autora

Grafikon 4. Izbor pojedinca

Izvor: Sistematizacija autora

Četrdeset sedam ispitanika trenutno je životno osigurano, a 125 nije. Od tih 125 ispitanika njih 59 bi se željeli životno osigurati, dok ostalih 66 ne žele biti životno osigurani. Vjerojatno je jedan od razloga zašto velik broj ispitanika ne želi biti životno osiguran trenutna ekonomska situacija u Republici Hrvatskoj, ali i nedostatak informacija o prednostima koje životno osiguranje pruža.

Grafikon 5. Novčani izdatak pojedinca

Izvor: Sistematizacija autora

Kao što je prikazano na Grafikonu 5., prosječan iznos koji su ljudi spremni izdvojiti mjesečno za životno osiguranje je između 100,00 i 200,00 kuna. Najveći broj ispitanika (49) spremni su izdvojiti 100,00 kuna mjesečno, a odmah nakon njih 37 ispitanika spremno je izdvojiti 200,00 kuna mjesečno za životno osiguranje. Ispitanici koji su spremni ulagati više od 300,00 kuna mjesečno vjerojatno su zaposlene osobe te osobe s većim mjesečnim prihodima. Čak 32 % ispitanika ne želi izdvojiti novac za životno osiguranje. Razlog tome nije poznat, ali velika je vjerojatnost da ljudi nisu dovoljno informirani o životnom osiguranju kao jednom od oblika štednje ili da nemaju dovoljno sredstava za ulaganje.

Grafikon 6. Stav osiguranika o sigurnosti štednje

Izvor: Sistematizacija autora

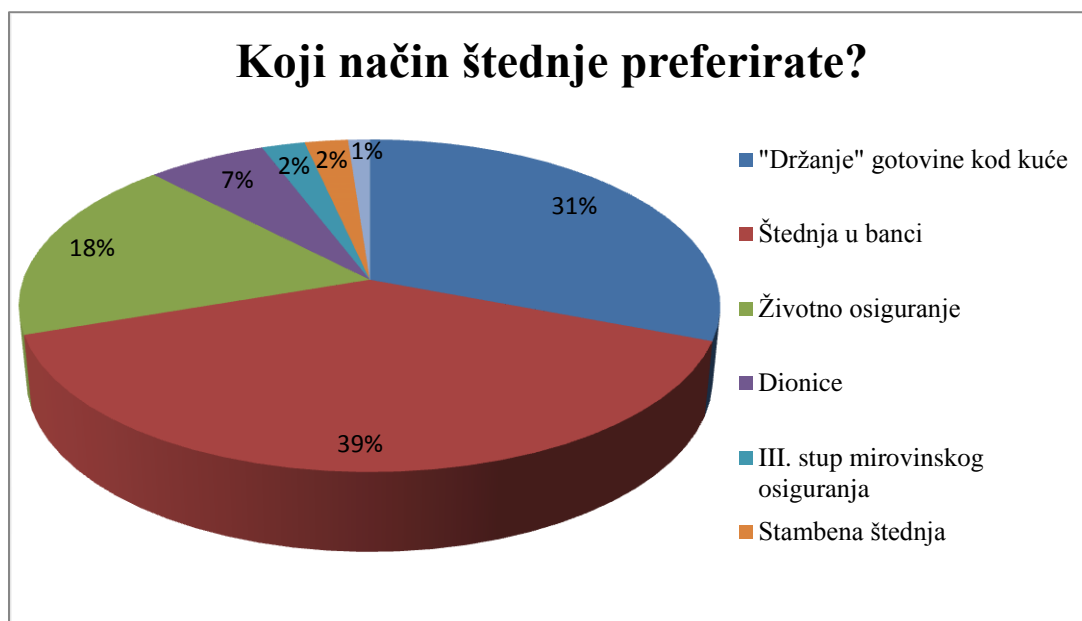
Grafikon 7. Razina povjerenja u osiguravajuća društva

Izvor: Sistematizacija autora

Kao što je prikazano na Grafikonu 6., ispitanici životno osiguranje smatraju sigurnijim načinom štednje negoli je to štednja u banci. To potvrđuju i podaci na Grafikonu 7. koji prikazuju da većina ispitanika vjeruje osiguravajućim društvima. Razina 5 označavala je najvišu razinu povjerenja u osiguravajuća društva, dok je razina 1 označavala najnižu razinu povjerenja. Sveukupno 122 ispitanika ima povjerenje u osiguravajuća društva s obzirom na to da su u anketnom upitniku označili razine 3, 4 ili 5.

Grafikon 8. Preferirani način štednje

Izvor: Sistematizacija autora

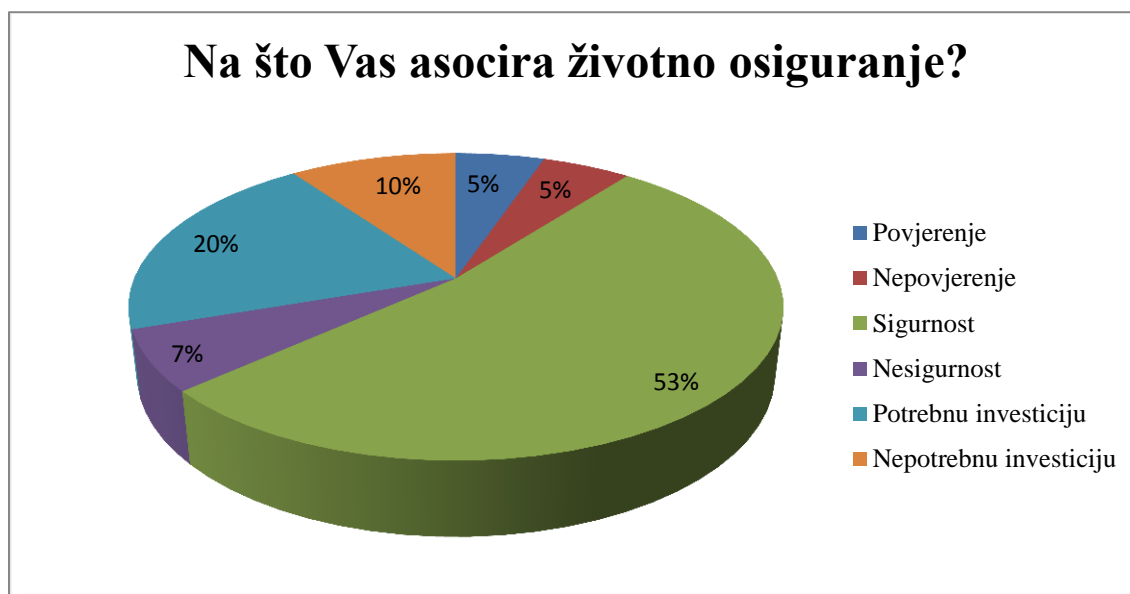
Grafikon 9. Životno osiguranje kao oblik štednje

Izvor: Sistematizacija autora

Iz prethodna dva grafikona vidljivo je da su ispitanici već upoznati sa životnim osiguranjem kao jednim od načina štednje pojedinca. Njih 18 % preferira ulaganje u životno osiguranje kao način štednje. Osim životnog osiguranja, ispitanici najvećim dijelom preferiraju štednju u banci te „držanje“ gotovine kod kuće, a nešto manji broj ispitanika preferira štednju putem dionica i stambenu štednju.

Grafikon 10. Asocijacija na životno osiguranje

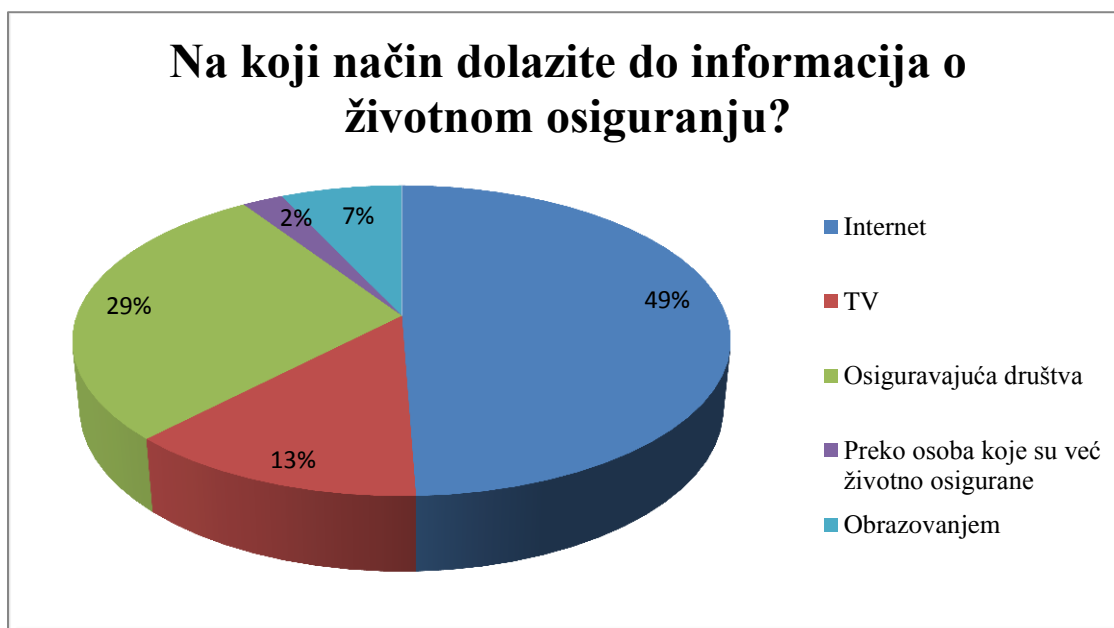
Izvor: Sistematizacija autora

Životno osiguranje najveći broj ispitanika asocira na sigurnost i potrebnu investiciju, a nešto manji broj ispitanika asocira na nepovjerenje, nesigurnost i nepotrebnu investiciju.

U jednom od pitanja ispitanici su imali pravo iznijeti vlastito mišljenje o prednostima životnog osiguranja. Najviše su se ponavljali sljedeći odgovori: sigurnost u starosti, sigurnost pojedinca, sigurnost obitelji nakon smrti, štednja za obitelj i pojedinca, naknada osiguranika kod ozljeda, isplata u slučaju bolničkog liječenja.

Uz prednosti, ispitanici su iznijeli i negativne komentare kao što su: ne vjerujem osiguravajućim društvima, svi su oni lopovi, obična laž i prijevara.

Grafikon 11. Načini informiranja o životnom osiguranju

Izvor: Sistematizacija autora

U današnje vrijeme globalizacije i digitalizacije sve veći broj ljudi koristi internet kao izvor prikupljanja informacija. Upravo internet kao način prikupljanja informacija o životnom osiguranju navelo je 85 ispitanika, a 49 ispitanika informacije prikuplja direktno od osiguravajućih društava. Ostali načini na koje ispitanici prikupljaju informacije o životnom osiguranju kao jednom od načina štednje pojedinca su mediji, obrazovne ustanove te preko osoba koje su već životno osigurane.

Grafikon 12. Drugi oblici štednje

Izvor: Sistematizacija autora

Uz životno osiguranje ispitanici su kao oblik štednje koje preferiraju naveli oročenu štednju i dječju štednju. Manji broj ispitanika naveo je da koriste mirovinske fondove i stambenu štednju kao jedan od oblika štednje. Smatram da velik broj ispitanika koristi oročenu štednju zato što više vjeruju bankama nego osiguravajućim društvima.

6.1. Zaključak anketnog upitnika

Budući da su danas ljudi sve više izloženi rizicima, životno osiguranje je iznimno važno. Nakon provedenog i analiziranog anketnog upitnika jasno je da su ljudi dobro upoznati sa životnim osiguranjem kao jednim od oblika štednje te da je sve veći broj ljudi spreman odvojiti mjesečno određene iznose vlastitih prihoda kako bi se životno osigurali te na taj način pružili sigurnost sebi i svojoj obitelji za slučaj da nastupi osigurani slučaj.

Većina ispitanika informacije o životnom osiguranju pronalazi na internetu što je i uobičajeno u današnje vrijeme globalizacije i digitalizacije. U Republici Hrvatskoj povjerenje u osiguravajuća društva je relativno visoko te se može zaključiti da ljudi većinom imaju dobra iskustva s osiguravajućim društvima. Kod osiguravajućih društava je vrlo bitno izvršiti uslugu onako kako je obećano, tj. jedino na taj način mogu uspjeti i održati postojeće povjerenje kod ljudi jer dovoljna je jedna loša ili neispunjena usluga da osiguravajuće društvo dođe na loš glas. Uz životno osiguranje velik broj ispitanika ima i oročenu štednju, stambenu štednju, treći mirovinski stup te mnoge druge oblike štednje.

7. ZAKLJUČAK

Na razini pojedinca životno osiguranje je luksuzno dobro pa pojedinci bez stalnog izvora prihoda ili s niskom razinom dohotka neće ulagati u životno osiguranje. Dakle, stopa nezaposlenosti nedvojbeno ima negativan efekt na potražnju za osiguranjem.

Osiguranje je važno za što kvalitetnije upravljanje rizicima kod fizičkih i kod pravnih osoba, odnosno za slučaj nastanka neželjenih događaja koji bi utjecali na njihovu sigurnost.

S obzirom na današnju situaciju u Hrvatskoj i svijetu, ne postoji obitelj ili pojedinac a da ne štedi na svemu i svačemu, bilo da je riječ o hrani, gorivu, izlascima. No žalosno je upravo to da se najmanje štedi za budućnost i siguran život. U današnje vrijeme ljudi se često zapitaju: „Treba li štedjeti na životu?“ Smatram da treba štedjeti putem životnog osiguranja jer se na taj način osim štednje postoji i sigurnost obitelji i pojedinca, što je puno važnije.

Često čujemo da ljudi govore kako im ne treba životno osiguranje jer su mladi, zdravi i ništa im se ne može dogoditi. No treba imati na umu da je život nepredvidiv i da većinom nije onako kako planiramo i želimo. Upravo zbog situacija na koje ne možemo utjecati, dobro je imati policu životnog osiguranja. Život, kakav god da je, nešto je najvrednije i treba ga zaštititi i osigurati. Najpametnije uloženi novac je upravo onaj uloženi u policu životnog osiguranja. Siguran je jer postoji jamstvo države i odabranoga osiguravajućeg društva te osim sigurnosti za pojedinca, postoji i sigurnost za obitelj. Osiguravajuća društva i proizvođači osiguranja imaju višu razinu sigurnosti jer društvo jamči svojim kapitalom i pričuvama za ispunjenje obveze koja je određena ugovorom o osiguranju.

Može se reći da je životno osiguranje jedna vrsta oklade. Osiguravajuća društva se klade da nećete doživjeti ništa od čega se osiguravate, a građani se klade u svoje osiguranje u slučaju da im se upravo baš dogodi nešto od rizika.

Upravo kod životnog osiguranja je bitna svijest građana o namjeni i svrsi takvog osiguranja. Trenutačno se govori o tome da država želi uvesti određene porezne stimulacije (olakšice) za poduzeća koja bi plaćala životna osiguranja svojim radnicima. Na taj bi se način dobar dio vlasnika poduzeća odlučio za sklapanje ugovora o životnom osiguranju svojih zaposlenika, a samim time i povećao broj životnih osiguranja u Hrvatskoj. No bitno je da se pri tome vodi računa da se takvo osiguranje od poslodavca ne koristi samo radi poreznih olakšica, nego da kao primarni interes poslodavca bude briga za zdravlje njegovih zaposlenika.

Zbog nerazvijenosti dobrovoljnih mirovinskih fondova i ostalih dugoročnih planskih oblika štednje u Hrvatskoj, životno osiguranje najrazvijeniji je i jedini predstavnik dobrovoljne dugoročne štednje za starost ili drugu namjenu.

Važno je potaknuti konkurentnost i razvoj dobrovoljne štednje za mirovinu u Republici Hrvatskoj te time potaknuti i štednu i razvojnu funkciju gospodarstva.

Iz navedenog proizlazi odgovor na prvo postavljeno istraživačko pitanje vezano za zastupljene oblike štednje u Republici Hrvatskoj. Osim životnog osiguranja i trećeg stupa mirovinskog osiguranja, zastupani oblici štednje su štednje u bankama (oročena štednja, stambena štednja, dječja štednja). Drugo istraživačko pitanje odnosilo se na to imaju li građani jednaku percepciju o važnosti štednje u bankama u odnosu na životno osiguranje. Zaključak je da građani još uvijek više vjeruju bankama nego osiguravajućim društvima, ali se broj sve više izjednačuje te bi za nekoliko godina percepcija građana mogla biti obrnuta. Prethodno je već naveden odgovor na treće istraživačko pitanje, a to je da ekonomska situacija u Republici Hrvatskoj, a i drugdje, itekako utječe na ulaganja u životno osiguranje. Gospodarska kriza i nezaposlenost smanjit će ulaganja u životna osiguranja i općenito u sve oblike štednje, a kod gospodarskog rasta i zaposlenosti je situacija obrnuta.

Anketni upitnik - Životno osiguranje kao jedan od načina štednje pojedinca

Poštovani,
molim Vas da odvojite malo svojega vremena i da ispunite ovu sasvim anonimnu anketu.
Cilj ankete je provedba istraživanja na temu životnog osiguranja kao jednog od načina štednje pojedinca za potrebe izrade stručnog diplomskog rada.
Unaprijed Vam zahvaljujem na pomoći!

*Obavezno

1. Spol? *

- Muško
- Žensko

2. Godine starosti? *

- 16-30
- 31-45
- 46-60
- Više od 60

3. Vaše zanimanje? *

Vaš odgovor _____

4. Jeste li trenutačno životno osigurani? *

- Da
- Ne

5. Ako niste, biste li se željeli osigurati?

- Da
- Ne

6. Koliko ste mjesečno spremni izdvojiti za životno osiguranje? *

Molim Vas da iznos navedete u kunama.

Vaš odgovor _____

7. Smatrate li da je štednja u banci sigurnija od ulaganja u životno osiguranje? *

Da

Ne

8. Kolika je, od 1 do 5, Vaša razina povjerenja u osiguravajuća društva? *

1 najmanja razina povjerenja, 5 najveća razina povjerenja.

Odaberi ▼

9. Koji način štednje preferirate? *

"Držanje" gotovine kod kuće

Štednja u banci

Životno osiguranje

Dionice

III. stup mirovinskog osiguranja

Ostalo: _____

10. Jeste li znali da je životno osiguranje jedan od oblika štednje? *

Da

Ne

11. Na što Vas asocira životno osiguranje? *

- Povjerenje
- Nepovjerenje
- Sigurnost
- Nesigurnost
- Potrebnu investiciju
- Nepotrebnu investiciju

12. Prema vlastitom mišljenju, navedite barem tri prednosti životnog osiguranja kao preferiranog načina štednje pojedinca u odnosu na štednju u banci?

Vaš odgovor

13. Na koji način dolazite do informacija o životnom osiguranju?

*

- Internet
- TV
- Osiguravajuća društva
- Ostalo: _____

14. Ulažete li u neki drugi oblik štednje? Ako da, navedite koji (npr. oročena štednja, stambena štednja, ulaganje u mirovinske fondove i dr.)?

Ako je Vaš odgovor ne, anketni upitnik je za Vas završio.

Vaš odgovor

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Andrijašević, S., Petranović, V. (1999). *Ekonomika osiguranja*, Zagreb: Alfa d.d.
2. Baldwin Jr., B. G. (2011). *Life Insurance Fiduciaries, Insurance Planning*
3. Beck, T., Webb, I. (2002). *Demographic and Institutional Determinants of Life Insurance Consumption across Countries: The World Bank Economic Review*
4. Ćurak, M., Jakovčević, D. (2007). *Osiguranje i rizici*, Zageb: RRiF Plus
5. Frančišković, I. (2004). *Ekonomika međunarodnog osiguranja*, Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci
6. Jakovčević, D., Krišto, J. (2012). *Industrija osiguranja u Hrvatskoj*, Zagreb: Grafit-Gabrijel d.o.o.
7. Klasić, K., Andrijanić, I. (2013). *Osnove osiguranja – načela i praksa*, Zagreb: TEB – poslovno savjetovanje d.o.o.
8. Matijević, B. (2014). *Osiguranje – sudska praksa*, Rijeka: Biblioteka pravo i zakoni
9. Mašić, N. (2008). *Životno osiguranje: osnovni principi*, Zagreb: Profil International d.o.o.
10. Njegomir, V. (2006). *Struktura financijskog sustava i pozicija osiguravajućih i reosiguravajućih društava*, Zagreb: hrvatski časopis za teoriju i praksu osiguranja
11. Schlag, C. H. (2003). *Determinants of demand for life insurance products – Theoretical concepts and empirical evidence*, Swiss Re: Economic Research & Consulting.
12. Stipić, M. (2008). *Osiguranje s osnovama reosiguranja*, Split: Sveučilište u Splitu

Članci:

1. Barbir, V. (2001). *Osiguranje života: osiguranje i štednja*. *Pravo i porezi*, 8, str. 36-46.
2. Gabrovec, A. (2003). *Dobrovoljna mirovinska štednja: treći stup mirovinskog osiguranja*. *Suvremeno poduzetništvo*, 9, str. 177-180.
3. Jukić, Ž. (2012). *Oblici životnog osiguranja u štednji za mirovinu*. *Osiguranje Zagreb*, 11, str. 38-49.
4. Krišto, J. (2009). *Konkurentnost proizvoda životnog osiguranja*. *Osiguranje Zagreb*, 11, str. 40-49.

Internetski izvori:

1. Budi siguran

<http://budisiguran.com.hr/2017/09/18/zivot/> (pristupljeno 22. ožujka 2018.)

2. Fortius Inter Partes

<http://www.fortius.hr/vise-o-osiguranju/osnovni-podaci-o-osiguranju/povijesni-razvoj-osiguranja/> (pristupljeno 5. ožujka 2018.)

3. Glas Slavonije

<http://www.glas-slavonije.hr/260545/1/Stednju-iz-banaka-gradjani-ce-prebaciti-u-zivotno-osiguranje> (pristupljeno 15. ožujka 2018.)

4. Grawe

http://www.grawe.hr/hr/pojmovi_1637.htm (pristupljeno 10. ožujka 2018.)

5. HANFA

<http://www.hanfa.hr/getfile/42496/HANFA-Osiguranje.pdf> (pristupljeno 11. ožujka 2018.)

6. Hrvatski ured za osiguranje

<https://www.huo.hr/hrv/mirovinska-reforma-i-osiguratelji/102/> (pristupljeno 16. ožujka 2018.)

7. Jutarnji list

<https://www.jutarnji.hr/life/analiza-mirovinska-stednja-bolja-za-samce-a-zivotno-osiguranje-vise-za-obitelj/853738/> (pristupljeno 15. ožujka 2018.)

8. Osiguranje.hr

http://www.osiguranje.hr/private/svijet_osiguranja/tekstovi/so18/18_bijelic.pdf (pristupljeno 9. ožujka 2018.)

9. Top osiguranje

<http://toposiguranje.rs/zivotno-osiguranje-i-stednja/> (pristupljeno 15. ožujka 2018.)

10. Triglav

http://www.triglav.hr/wps/wcm/connect/97294321-1788-47c9-a222-28bfeb57e77e/Bro%C5%A1ura+za+Riziko+%C5%BEivotno+osiguranje+u+slu%C4%8Daju+smrti_1701_PRIPREMA.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=97294321-1788-47c9-a222-28bfeb57e77e (pristupljeno 10. ožujka 2018.)

11. Večernji list

<https://www.vecernji.hr/biznis/kako-sa-100-ili-200-kn-mjesecno-mirovinu-podebljati-2000-kn-474407> (pristupljeno 15. ožujka 2018.)

POPIS ILUSTRACIJA

Popis slika:

Slika 1. Struktura ukupne premije po vrstama osiguranja – studeni 2017.....	14
Slika 2. Tablica nataliteta, mortaliteta i prirodnog kretanja od 1991. do 2016. godine.....	24
Slika 3. Polica životnog osiguranja za slučaj smrti i doživljenja – 15 godina.....	28
Slika 4. Polica životnog osiguranja za slučaj smrti i doživljenja – 30 godina.....	29
Slika 5. Polica životnog osiguranja za slučaj smrti i doživljenja uz dopunsko osiguranje od posljedica nesretnog slučaja, trajnog invaliditeta i posljedice nezgode – 30 godina.....	30

Popis tablica:

Tablica 1. Razlike između životnih i neživotnih osiguranja.....	15
Tablica 2. Sličnosti i razlike između životnog osiguranja kao štednje pojedinca i trećeg stupa mirovinskog osiguranja.....	37

Popis grafikona:

Grafikon 1. Spol ispitanika.....	40
Grafikon 2. Godine starosti ispitanika.....	41
Grafikon 3. Životno osiguranje.....	41
Grafikon 4. Izbor pojedinca.....	42
Grafikon 5. Novčani izdatak pojedinca.....	42
Grafikon 6. Stav osiguranika o sigurnosti štednje.....	43
Grafikon 7. Razina povjerenja u osiguravajuća društva.....	44
Grafikon 8. Preferirani način štednje.....	45
Grafikon 9. Životno osiguranje kao oblik štednje.....	45
Grafikon 10. Asocijacija na životno osiguranje.....	46
Grafikon 11. Načini informiranja o životnom osiguranju.....	47
Grafikon 12. Drugi oblici štednje.....	47

POPIS PRILOGA

Anketni upitnik

Životopis

ŽIVOTOPIS

OSOBNJE INFORMACIJE Bogović Maja

📍 Gornja Gračenica, Vinogradska 1, 44318 Voloder (Hrvatska)

☎ +385 981994459

✉ 99maja99@gmail.com

Spol Žensko | Datum rođenja 06/09/1994 | Državljanstvo hrvatsko

RADNO ISKUSTVO

siječanj 2018. – travanj 2018. Računovodstvo i financije (studentski posao)
Trosago d.o.o., Kutina (Hrvatska)

2015. – 2017. Pomoćna sezonska kuharica (studentski posao)
Obonjan Rivijera, Zagreb (Hrvatska)

veljača 2015. – ožujak 2015. Studentska praksa u odjelu računovodstva i financija
Selk d.d., Kutina (Hrvatska)

2012. – 2015. Prodavačica/blagajnica(studentski posao)
Kaufland, Kutina (Hrvatska)

srpanj 2012. – kolovoz 2012. Srednjoškolska praksa u odjelu računovodstva i financija
Selk d.d., Kutina (Hrvatska)

OBRAZOVANJE I
OSPOSOBLJAVANJE

2013. – 2016. Stručna prvostupnica poslovne ekonomije (bacc. oec.)
Međunarodno Sveučilište Libertas, Zagreb (Hrvatska)

2009. – 2013. Srednja stručna sprema (ekonomija)
Srednja škola Tina Ujevića, Kutina (Hrvatska)

OSOBNJE VJEŠTINE

Materinski jezik hrvatski

Ostali jezici

	RAZUMIJEVANJE		GOVOR		PISANJE
	Slušanje	Čitanje	Govorna interakcija	Govorna produkcija	
engleski	A2	A2	A1	A1	A2

Stupnjevi: A1 i A2: Početnik – B1 i B2: Samostalni korisnik – C1 i C2: Iskusni korisnik

[Zajednički europski referentni okvir za jezike](#)

Komunikacijske vještine - vrlo komunikativna i društvena
- timski duh
- sposobnost prilagodbe na radnu atmosferu stečena za vrijeme studiranja i obavljanja studentskih poslova
- spremna za stjecanje novih znanja i iskustava.

Vozačka dozvola B

DODATNE
INFORMACIJE

Priznanja i nagrade

Dobitnica stipendije Međunarodno Sveučilište Libertas za trogodišnji studij
Poslovna ekonomija

